Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

...ПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...тэмнай 1921 оной ...абриин 21-һээ гарана | № 129 (13924) | 1975 оной июниин 3, вторник | Сэн 2 мүнгэн.

ПАРТИИН УРЯАДА ХАРЮУ

...ҮН БҮХЭН ХАБААТАЙ

...гаргашатайгаар, һайн шанартай продукци ехээр ...н тула мүнөө хүдэлмэришэн бүхэн оролдоно. Бии ...арга боломжонуудаа һайса хаража үзөөд, шэнэ ...зорилгонуудые урдаа табина. Оролдоһон хүн одо ...тэ хүрэхэ гэжэ хэлсэдэг. Нээрээшье, оньһон тех...бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа, хүдэлмэриин мину...энине зүбөөр хэрэглэжэ шадаа һаа, ямаршье хү...ришэн амжалта туйлаха арга боломжотой гээд һа...б.

...хэн жэлэй саана манай Ленинэй орденто локомо...гон заһабарилгын заводэй дизельнэ цехэй эрхим ...ь С. И. Маковейн хүтэлбэрилдэг бригадын коллек...час соо хэхэ ажалаа 7 часай туршада хэхэ гэһэн ...гаргаа бэлэй. Эдэнэр миил ёһо дүүргэжэ, иимэ ...гаргаһан зон бэшэ ааб даа. Арга боломжоёо бү...гадаараа һайса хаража, алишье талаһаань шэн...үзөөд, иимэ шиидхэбэри гаргаһан байгаа бшуу. ...ймнай олохон хүдэлмэришэд энэ һайн һайхан үүс...ь ехэ баяртайгаар угтан абажа, нэгэн дуугаар ...бэлэй.

Бидэнэр 8 час соо хэхэ ажалаа 7 часай туршада ...гээ һаа, ажалаа шэнээр эмхидхэхэ ёһотойбди. ...эр хайлуулха булад түмэрөө мүнөөдэр бэлдээд ор...эрэгтэй. Тиигэбэл, халаан соогоо 4 дахин бэшэ, 5 дахин булад хайлуулха арга боломжо бии бай...гэжэ манай булад хайлуулагша К. П. Тапхаев хэ...н. Дүршэл шадабаритай болоһон хүдэлмэришэнэй ...л манай анхарал татаба. Бидэнэр саарһа каран...баад, тоолоод оробобди.

...укционно пээшэн соо 1 час 20 минутын туршада ...хайлуулагдана. Газааһаа түмэр зөөхэдөө хорёод ...һалгаадаг байнабди. Хэрбээ эртээнһээ түмэрэй ...дэ дүтэ асарагдаад байбал, булад хайлуулха саг ...хороогдохо болоно ха юм. Һайса тоолоод үзэхэ...дэнэр халаан соогоо таба-зургаа дахин булад хай...арга боломжотой байһанаа элирүүлээ бэлэйбди. ...хайлуулагша Константин Петрович Тапхаев энэ ...һайса бодомжолжо ябаһан байгаа бшуу.

...нтантин Петрович Тапхаев манай зээд хайлуулгын ...нарин шудхалаа хэдэг участогта арбан долоодохи жэлээ хүдэлнэ. Энэ олон жэлнүүдэй туршада нилээд ехэ юумэ хэһэн хүн гээшэ ааб даа. Үдэр хоногой ошохо тума тэрэнэй дүршэл шадабари улам баяжажа байдаг гээшэ. Тиимэһээл К. П. Тапхаев булад түмэр һайн шанартайгаар, ехээр хайлуулжа, халаан бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэнэ. Тэрэ мүнөө халаан соогоо дунда зэргээр 750—800 килограмм булад хайлуулжа шадана.

Нарин шудхалаа хэдэг участогай хүдэлмэришэд локомотивуудта хэрэгтэй орёо нарин детальнуудые бүтээдэг гээшэ. Арбан граммһаа эхилээд 5 килограмм хүрэтэр 200 ондоо зүйлэй детальнуудые буладаар шудхажа гаргадаг байнабди. Энэ детальнууд локомотивуудые хабсаргадаг участогуудта сэхэ эльгээгдэдэг. Энэ тон харюусалгатай ажал гэжэ тоологдодог. Тиимэһээл эндэ дүршэл шадабаритай, эрдэм мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдые абадаг байнабди.

Бидэнэр хододоо һайн шанартай продукци гаргажа, халаан соо хараалагдаһан түсэбөө заатагүй дүүргэхэ ёһотой болонолди даа. Тиимэ эрилтэ мүнөө хүдэлмэришэн бүхэнэй урда табигдана гээшэ.

Манай участогай шудхалаа хэгшэ Яков Савченко халаан бүри 300 килограмм детальнуудые шудхаха, продукциингаа 99 процентыень һайн шанартайгаар тушааха, шудхалаа хэгшын дүрбэдэхи разрядтай болохо, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлэн, коммунис ажалай һуралсалда ябаха, сүлөө сагтаа ниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха гэһэн зорилготойгоор өөрын хубиин түсэб зохёоһон байна. Яков Савченко тэрэнээ амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна гэжэ хэлэхэ байнаб. Бидэнэр мүрысөөнэй дүн ехэл наринаар тооложо гаргадаг гээшэбди. Һайн шанартай продукци ехээр гаргаһан хүдэлмэришэд һара бүри 10—15 түхэригөөр урмашуулагдадаг тэдэнэй нэрэ соло цехэй Хүндэлэлэй самбарһаа буулгагдадаггүй шахуу.

Шудхалаа хэгшэ Яков Савченко минии бригадын эрхим хүдэлмэришэдэй нэгэниинь мүн болоно. Манай дунда муугаар хүдэлдэг, ажалай журам эбдэдэг хүдэлмэришэд огто байхагүй. Юуб гэхэдэ, бидэнэр үнинһөө, 1968 онһоо хойшо коммунис ажалай участок гэһэн хүндэтэ нэрэ соло зүүжэ ябанабди. Энэ нэрэеэ дээрэ үргэжэ ябаһандаа урма баяртайбди.

Бидэнэр түгэсхэхы жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 6 тонно продукци гаргаха, ажалай бүтээсые 1,2 процентээр дээшэлүүлхэ, 3 хүдэлмэришэдтэ 4-дэхи разряд олгсхо гэһэн социалис уялга абаһан байгаабди. Манай бригадын хүдэлмэришэд байгша оной нэгэдэхи кварталай даабариһаа гадуур 6 тонно продукци гаргажа, түгэсхэхы жэлдэ абаһан уялгаяа дүүргээ.

Бидэнэр яһала оролдожо хүдэлөөбди. Хүдэлмэриин минута бүхэн зүбөөр хэрэглэгдээ. Энээн дээрэһээл минии даадаг бригадын коллектив абаһан уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлнэ гэжэ хэлэхэ байнаб. Ажалаа зүбөөр эмхидхэхэ хэрэгтэмнай цехэй партийна болон профсоюзай эхин организацинууд ходол туһалжа байдаг. Һайн шанартай продукци ехээр гаргаха хэрэгтэмнай социалис мүрысөөн ехэхэн нүлөө үзүүлнэ. Мүнөө хүдэлмэришэн бүхэн ажалай түрүүшүүлэй хойно орохогүй гэһэн зорилго табина бшуу. Тиимэһээл хаба шадалаа гамнангүйгөөр хүдэлнэ. Минии даадаг бригадын хүдэлмэришэд һарын 7—8-наар булта сугларжа, хэн ямараар хүдэлжэ байнаб гэжэ хаража үзэдэг. Тиихэдээ ерэхэ һарада ямараар хүдэлхэ тухайгаа зүбшэн хэлсэдэг байна. Иигэжэ нэгэн бултанай, булта нэгэнэй түлөө гэһэн һанал бодолтойгоор хүдэлхэдэ аша үрэнь ехэ байдаг. Дундаа эбтэй эетэй һаа, хада уулашье сүмэлхөөр юм гэжэ дэмы хэлсэдэггүйл ёһотой.

Һүүлэй табан жэл соо бидэнэр бүхы продукцияа эрхим шанартайгаар техническэ хиналтын таһагта тушаанабди. Халаан бүриин даабари үлүүлэн дүүргэгдэжэ, локомотивуудта хэрэгтэй детальнууд саг болзортоо хабсаралгын участогуудта эльгээгдэнэ. Бидэнэр дундаа мүрысэн хүдэлһэнэй, хубиингаа түсэбые хүдэлмэришэн бүхэнэй дүүргэхэ гэжэ оролдоһоной ашаар лэ, энэ бүхы амжалтануудые туйланабди. Юһэдэхи табан жэлэйнгээ даабари байгша оной июлиин 1-дэ дүүргэжэ, жэлэй дүүрэтэр 1976 оной түсэбөөр хүдэлхэ, партиин XXV съездые ажалай бэлэгтэйгээр угтаха гэжэ эрмэлзэнэбди. Энэ хараа түсэбүүдээ бэелүүлхэшье байхабди.

П. ПЕХОВ,
Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй зэд хайлуулдаг цехэй бригадир.

...ПСС-эй XXV СЪЕЗДЫН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

...ЛААН ТУГАА ...ЛДАНАГҮЙ

...й Хяагтын трикотаж...рикын коллектив пар...овет арадта КПСС-...гай хандаһан Хандал...рюу болгон дээшэ...эһэн социалис уялга ...лэй. Бидэнэр түгэсхэ...эй даабари декабриин ...дүүргэжэ, түсэбһөө га...0 мянган түхэригэй ...и худалдаха, тэрэ ...15 мянган дотор хуб...ёжо, ажалшадай хэ...й 1500 түхэригэй эд ...гаргаха гэһэн хүсэл ...лтэйгээр социалис ...баа һэмди.

...рикымнай коллектив ...рэ оёдолшод, дүршэл ...ритай мэргэжэлтэд ...б даа. Фангово це...оллектив үнэн сэхэ ...раа үнинһөөл хойшо ...аг. Эдэнэр байгша ...дүрбэн һара соо ...түхэригэй продукци ...даабаряа 61 мянган...эһэн байха юм.

...цехэй начальник В. Г. ...нко хүдэлмэрилэг...гөө үгэеэ һайнаар ...одог. Энээн дээрэһээл ...үдэлмэреэ зүбөөр эм...й. Ажалай түрүү...тушэглэнэ. Цехэй ...ришэдэй дунда со...мүрысөөн һайнаар ...гдэнэ. Ажалдаа ам...уйлагшад үнэтэ бэлэ..., мүнгэн шангаар хо...шуулагдана. Эдэнэр ...эхинһээ фабрикынгаа ...иин, партийна болон ...юзай организацинуу...жуулгын Улаан тугые алдангүй абажа ябана.

Ажалшадай хэрэглэлэй эд бараа гаргадаг цехэй коллектив муу бэшэ үрэ дүн туйлана. Эдэнэр бүдэй тайрадаһадые хэрэглэжэ бээлэйнүүдые, бэшэшье юумэнүүдые уралан оёдог байха юм. Эдэнэр байгша оной дүрбэн һарын даабариһаа гадуур 327 түхэригэй продукци гаргаа. Манай фабрикын коллектив түгэсхэхы жэлэй түрүүшын дүрбэн һара соо яһала һайнаар хүдэлжэ гараа һэн. Бидэнэр 2 миллион 323 мянган түхэригэй продукци гаргаха даабаряа 2 миллион 327 мянганда хүргэһэн байнабди.

Май һара соо хэды олон бэрхэшээлнүүдэй дайралдабашье коллективнай яһала һайнаар хүдэлжэ, хубсаһа оёхо даабаряа дүүргэһэн байна. Ерэхэ жэлэй февралиин 24-дэ партиин XXV съезд нээгдэхэнь гэжэ дуулахадаа, манай фабрикын коллектив урмашан баясажа, бүри һайнаар хүдэлхэ, халаан бүриингөө даабари дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ гэжэ оролдоно.

Манай фабрикын коллектив социалис мүрысөөндэ илажа гарахын тула иимэ эршэ хүсэтэйгөөр хүдэлжэ байна.

Г. БУХОЛЬЦЕВА,
Хяагтын трикотажна фабрикын түсэблэлгын таһагые даагша.

«Забайкаллес» комбинадай Ардасаанай леспромхоздо 18-дахи жэлээ хүдэлжэ ябаһан үнинэй модо отологшо, коммунис ажалай ударник, Демьян Иванович Ложкиние харанат. Тэрэ халаанайнгаа нормо 150 процентээр дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: мэдээжэ болоһон модо отологшо **Демьян Ложкин.** С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ТАБА ҺАРЫНГАА ДААБАРИИЕ ҮЛҮҮЛЭЭ

Һайн шанартай модо ехээр бэлэдхэжэ, Эхэ оронойнгоо барилгануудта саг болзор сооонь эльгээхын тула «Забайкаллес» комбинадай предприятинуудай коллективүүд яһала оролдоно. Хэдэн олон бэрхэшээлнүүдэй дайралдаашье һаань, модо бэлэдхэхэ даабаряа дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ гэжэ эрмэлзэнэ. Байгалэй, Баргажанай, Итанцын леспромхозуудай коллективүүд һара бүриингөө даабари амжалтатайгаар дүүргэдэг болонхой.

Хандагатайн леспромхозой коллектив байгша оной эхинһээ муу бэшэ үрэ дүн туйлана. Эдэнэр модо бэлэдхэхэ табан һарынгаа даабари майн 21-дэ дүүгээд, түсэбһөө гадуур 6 мянган кубометр модо бэлэдхэбэ. Шулуутайн леспромхозой коллектив комбинадаймнай томохон коллективүүдэй нэгэниинь мүн болоно. Энэ коллектив эрхим һайн ажал хэрэгээрээ холо ойгуур суурхажа байдаг. Модо бэлэдхэхэ табан һарынгаа даабари болзорһоонь урид дүүргэжэ түсэбһөө гадуур оронойнгоо барилгануудта 8 мянган кубометр модо эльгээгээ.

Комбинадаймнай долоон предприятинуудай коллективүүд 5 һарынгаа даабари болзорһоонь урид дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур бүхы дээрээ 35 мянган кубометр модо бэлэдхэбэ.

М. КУКАРЦЕВА.
«Забайкаллес» комбинадай үйлэдбэриин таһагай ахалагша инженер.

КОЛХОЗДОО ТУҺАЛНА

Ташалангай дунда һургуулиин һурагшад жэл бүри түрэл колхоздоо туһалдаг юм. Тус һургуулиин 9—10-дэхи классуудай һурагшад 30 гектар газарта куузику ургуулаад, колхоздоо тушаахань. Һурагшадай үйлэдбэриин бригадые биологиин багша Светлана Дмитриевна Хабдаева хүтэлбэрилнэ.

Тиихэдэ 30 хүнһөө бүридэһэн һурагшадай барилгын отряд байгуулагданхай. Барилгын отрядай гэшүүд зунай үедэ гэр байра бодхооохо, малай байрануудые заһабарилха гэхэ мэтэ ажал хэжэ, түрэл колхоздоо туһалхаар зэһэнхэй.

Манай корр.

Загарай.

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ ҺОНИН

...НАЛАА НЭГЭДЭЛГЫН ...ШОН БАЙДАЛДА

...уулиин Улаан-Үдын 802-дохи округһоо РСФСР-эй ...Соведэй депутадта кандидат, КПСС-эй Буряадай ...хоёрдохи секретарь **Константин Матвеевич Продай...**...ро, баледэй театр соо һунгагшадтаяа уулзаба. ...н суглаае КПСС-эй Советскэ райкомой нэгэдэхи сек...В. Б. Базаров нээгээд, депутадта кандидадай этигэм...ур багшанарай институдай профессор, түүхын эр...ктор Д. Б. Улымжыевтэ үгэ үгэбэ.

...Улымжыев суглаанда хабаадагшадта РСФСР-эй Вер...ведэй депутадта кандидат К. М. Продайводагай нам...хүдэлмэри тухайнь дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэбэ. ...энь судна бүтээлгын заводой директорэй орлогшо ...нин, Кировэй нэрэмжэтэ заводой хүдэлмэришэн ...упова, нэгэдэхи һургуулиин директор Н. А. Чуба...ой нэгэдэхи больницын поликлиникые даагша ...шиева, Улаан-Үдын аэропортын пилот-инструктор ...Максимов, нэгэдэхи автотранспортна ажахын шофер ...айлов гэгшэд үгэ хэлэжэ, депутадта кандидат К. М. ...агай кандидатурые нэгэн дуугаар һайшааба.

...та кандидат К. М. Продайвода һунгагшадай урда ...ы үгэ хэлэбэ.

Манай корр.

УҺАЛХАҺААЛ ОНДОО АРГА ҮГЫ

Олон жэлэй ажаглалта дээрэһээ харахада, манай эндэхи Худанай гол соо хабартаа, мүн май, июнь соошье жэлһээ жэлдэ хура бороо мүртэй ородоггүй, ургамал ногоое абаһаар лэ гандаахала һанадаг юм. Энэ жэлдэшье хабарһаа хойшо газарай хүрьһэ норгохо шииг нойтон ороогүй.

Иимэ орёо бэрхэтэй үедэ үбһэ ногооной һайн ургаса абахын тула бүхы хүсэ шадалаа, арга боломжоёо элсүүлэн, сабшалангаа садатарынь уһалхаһаа ондоо арга манда байхагүй. Тиимэһээ манай совхозойхид бүри үбэл байхада сабшалангаа уһалха бэлэдхэл хэжэ, гол горхо хааха түхеэрэлгэнүүдые шэнээр бариһан, хуушануудыень заһабарилһан байна. Мүн сабшалан дээрэ наг шэбхэ гаргаха хүдэлмэри бүри намарһаа хойшо таһалгаряагүй ябуулагдаа. Илангаяа газар һайжаруулха габшагай хоёр һарын үедэ хээрын сабшалан дээрэ ехэ хүдэлмэри хэгдэбэ. Жэшээнь, хабарай тарилгын халуун хаһадашье тэндэ хүдэлжэ байһан механизаторнууд болон оньһон техникые ондоо ажалда һамшаагаагүй хүдэлгөөбди.

Хэнэйшье мэдэһээр сабшалан дээрэ жэлэй дүрбэн сагта иигэжэ хүдэлөөгүй һаа, үбһэ ногооной үндэр баян ургаса абахамнай бэрхэтэй. Эгээл тиимэһээ нэн түрүүн газараа һайнаар лэ уһалха гэһэн гол зорилго урдаа табижа, луговодууд, оньһожоруулагдаһан бригадын механизаторнууд ажаллана гээшэ.

Хабар хурьһэнэй дээгүүрээ бага гэдэжэ эхилэмсээрнь табан бүлүүр станци, мүн уһа дээгүүр сасан хаядаг ДДН түхэлэй баһа тэды оньһон түхеэрэлгэнүүдые тодхожо, сабшалан дээрэ, тарянай газарта уһа гаргажа эхилээ һэмди. Гадна энэ үедэ луговодуудшье миин һуугаагүй, аргатайл газартань һайрам тогтоожо, горитойхон сабшалан дээрэ шииг нойто баряа. Тиигэжэ гансахан хабар эртэ һайрамаар хамта 800 гектар сабшалан уһалагдаа һэн.

Удаань, апрель соо дулаан боложо, гол горходой мүльһэнһөө һалахадань уһа һубаг ханаабуудаар урадхуулжа, бүлүүр станцинууд, оньһон түхеэрэлгэнүүдээ бултыень хүдэлгэжэ, газар уһалалгые үдэр һүнигүй шахуу эмхидхээбди. Энээнэй ашаар мүнөө майн 30-най мэдээгээр 2900 гектар сабшалан нэгэ дахин уһалагдаад, һүүлэй үедэ тэрээн соо-һоо 1400 гектарынь хоёрдохёо уһалагдаба. Тусхайлбал, үнинэй манай түрүү луговодууд Цыбик Дамдинов, Дампил Дарижапов гэгшэд Хуурай гэжэ газарта 500 гектар сабшалан һайнаар уһалаа. Мүн аймаг дэторoo суутай луговод Степан Петрович Лекейцев — Бургааһата, Хүнды гэжэ газарта, Будажаб Будажапов — Могсохондо тус тустаа даажа абаһан газараа нэгэ дахин уһалжа дүүргээд, хоёрдохёо ундалуулжа эхилэнхэй.

Энээнһээ гадна, һаалиин фермэнүүдэй дэргэдэ бии болгогдоһон тусгаар һайжаруулагдаһан, хорёологдоһон бэлшээри уһалха хүдэлмэри түлэг дундаа. Улааха-Аралай фермын бэлшээри дээрэ үнинэй механизатор Ислам Фатыковай звено хоёр хоёр бүлүүр станци, ДДН-45 түхэлэй түхеэрэлгэнүүдээр уһа гаргана. Дүршэлтэй механизатор Сергей Репуповой даадаг звено баһал тиимэ техникэтэй, Иннокентьевкын фермын дэргэдэхи бэлшээри ундалуулжа байнхай. Хуушанай луговод Түдэб Ринчиновэй хүтэлбэрилдэг звено нэгэ бүлүүр станци, баһа нэгэ ДДН-45 түхэлэй түхеэрэлгэ тодхоод, олон жэлэй таримал ногооной үрэһэ ургуулжа абадаг сабшалан уһална.

Гэбэшье гансахан уһалууряар газарай үрэжэл эрид дээшэлүүлжэ, ургасыень ехээр нэмээхэнь бэрхэтэй ааб даа. Нэн түрүүн газар һайжаруулха хүдэлмэрие комплексноор, бүхы талаһаань һайнаар хэбэл, бодото үрэ гараха бшуу. Энээниие хараада абажа, түхэреэн жэл соо сабшалан харууһалжа байха тусхай оньһожоруулагдаһан бригада (хүтэлбэрилэгшэнь Ч-Д. Р. Санжижапов) эмхидхээ һэмди. Энэ бригадын хүсөөр жэл бүри айхабтар ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Жэшээнь, гансахан энэ жэлдэ эдэнэр сабшалан дээрэ 15 мянган тонно шэбхэ гаргажа тараагаа. Энэ хабартаа бригадын механизаторнууд 1100 гектар сабшаланда минеральна үтэгжүүлгэ оруулаа. Газарай хүрьһэнэй дээгүүрхиие зөөлэрүүлхэ, соолохын тула нилээд ехэ сабшалан дээрэ борной, диск, хадхууртай каток гэхэ мэтэ шэрэгдээ. Энэ бригадынхидай, мүн шэнэ газар ашаглаха тусхай отрядай (ЛМО) хүсөөр жэл бүри 180—200 гектар муу ургасатай сабшалан үндэһөөрөө һайжаруулагдажа, олон жэлэй ногоон тариглана. Мүнөө совхоз дотор хамта 2000 шахуу гектарта олон жэлэй таримал ногоон ургуулагдана.

Саашадаашье гол горходто, нуурнуудта уһанай байһан лэ сагта сабшалан уһалха хүдэлмэри зогсоогдохогүй. Энэмнай сагай уларилһаа дулдыдангүй һайн ургаса абаха найдамтай эрхэ нүхэсэл болоно бшуу. Сабшалан уһалхын хажуугаар кукуруза, куузику тариха, огородой эдеэ һуулгаха газар баһал түлэг ундалуулагдажа байна.

Тиигэжэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ бүхы сабшалангай гектар бүриһөө 12 центнер уһалагдадаг газарай (тэрэмнай бүхы сабшалангай хахадһаа сэхэнхи) гектар бүриһөө 15 центнерһээ дээшэ үбһэ хуряажа абахын түлөө тэмсэхэбди.

Ц-Д. ЛОДОЕВ.
Хэжэнгын аймагай Худанай совхозой директор.

ТАСС ШЭНЭ ҺОНИН

УЗБЕКИСТАНАЙ ЗАЛУУ МЕХАНИЗАТОРНУУДАЙ СЪЕЗДДЭ ХАБААДАГШАДТА

Хүндэтэ нүхэдүүд! Таанадые — республикын залуу механизаторнуудай съезддэ хабаадагшадые үнэн зүрхэнһөө амаршалнаб.

1975 ондо хүдөө ажахыда хүдэлхыень 100 мянган залуу механизатор бэлдэхые шиидэһэн Узбекистанай комсомолой организациин гаргаһан үнэтэ үүсхэл тухай дуулахадаа, сэдьхэлээ ехээр ханабаб. Республикын комсомол шууд болон залуушуул экономикын гол шухала һалбари болохо хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ ехэ туһа хүргэнэ, хлопок, орооһото ургамалнууд ба овощ хуряалгые ехэдхэхэ, эдэнэй ургаса дээшэлүүлхэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Республикын комсомолой организациие Ленинэй орденоор шагналга КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ Узбекистанай залуушуулай ехэ габьяатай байһые сэгнэһэн ябадал болоно.

Хүдөө ажахын урда ехэ зорилгонууд табигданхай. Энэ һалбарине ашаг ехэтэй болгоһоной, научно-техническэ хүгжэлтэ дэбжэлтэ түргэдхэһэнэй ашаар эдэниие шиидхэжэ болоно. Он жэлнүүдэй үнгэрхэ тудам хүдөө ажахы шэнэ, бүри нарин һайн техникээр улам ехээр хангагдана. Тэрэниие бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглахын тула гүнзэгы эрдэм мэдэрэлтэй механизаторнуудай мэргэжэлтэд хэрэгтэйл.

Таанадай үүсхэл ороной хүбүүд, басагадай дунда халуунаар дэмжэгдэн һайшаагдажа, хэдэн арбаад мянган залуу трактористнууд, комбайнернууд, хлопок хуряадаг машинануудай жолоошод, мал ажалай фермэнүүдэй операторнууд болон техническэ гүнзэгы эрдэмтэй бусад мэргэжэлтэдэй хүдөөгэй механизаторнуудай алдарта отрядта ниилэн орожо, хүдөө ажахын үйлэдбэрине хүгжөөлгэдэ шэнэ амжалтануудые туйлахадань, ороной колхоз, совхозуудта туһалха байһандань нэйданаб.

Энэ һонирхолтой, хүндэтэй мэргэжэл түргөөр шудалхыень механизаторнууд болохые шиидэһэн Эхэ оронойнгоо залуу патриодуудта үнэн зүрхэнһөө хүсэнэб.

Л. БРЕЖНЕВ.

ХАНИ ЁҺОНОЙ АЛБАНАЙ ХЭРЭГЭЭР

ЭРХҮҮ. (ТАСС). СЕПГ-гэй ЦК-гай гэшүүн. ГДР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр Оскар Фишер совет правительствын уряалаар хани ёһоной албанай хэрэгээр манай орондо ерэбэ. Урда тээнь О. Фишер хэдэн үдэр соо Монголой Арадай Республикада албанай хэрэгээр ошоод байһан байгаа.

Эрхүүгэй областиин ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ Ю. А. Кравченко болон бусад тусхай тушаалтад ГДР-эй, СССР-эй, РСФСР-эй гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэһэн аэропорт дээрэ О. Фишерые, тэрээнтэй хамта ябаһан хүнүүдые угтаба.

Айлшад аэропортһоо гараад, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай жэлнүүдтэ сибириинхидэй гаргаһан дайшалхы ба ажалай баатаршалгануудта зорюулагдаһан дурасхаалта хүшөө тээшэ ошоһон байна. О. Фишер болон тэрээнтэй хамта ябаһан немец ханинарнай мүнхын галай дэргэдэ баглаа сэсэгүүдые табиба.

ГДР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй хүндэлэлдэ Эрхүүгэй областиин гүйсэдхэхэ комитет обед эмхидхээ. Энэнь аха дүү ёһоной хани барисаанай, үнэн зүрхэнэй оршон байдалда үнгэрһэн байна.

«САЛЮТ-4» ШЭНЖЭЛГЭЕЭ ҮРГЭЛЖЭЛҮҮЛҺЭЭР

НИИДЭЛГЭ ЗАЛАН ХҮТЭЛХЭ ТҮБ. (ТАСС). Космонавтнууд Петр Климук, Виталий Севастьянов «Салют-4» гэжэ замбуулинай научна станци дээрэ шэнжэлгэ хэжэ үргэлжэлүүлһээр. Хүдэлмэриин долоодохи үдэрөө эдэнэр майн 31-дэ Москвагай сагаар 9 часта эхилһэн байна.

Бүлэг аппаратурын туһаламжаар агаар болон Газарай нюрууе шэнжэлбэ. Советскэ Союзай газар дайдын Европодохи хубиин, Закавказиин, Хойто Казахстанай районууд дээгүүр буулгабари хээ. Атмосферын физикын, метереологиин зорилгонуудые шиидхэхэ, байгаалиин нөөсэ баялигуудые шэнжэлхэ хараа бодолтойгоор эдэ туршалганууд хэгдэнэ.

Хүдэлмэриин үдэр соо космонавтнууд Галактикын ба наранай замбуулинай гэрэл туяагай изотопой ба химическэ бүридэлые хэмжэн шэнжэлһэн байна. Техническэ туршалгануудай программын үндэһөөр агаар соохи шииг нойто шэнжэлхэ түхеэрэлгэ туршаба.

Майн 31-нэй һүни «Салют-4» гэжэ станци руу лазерна локацилга хэхэ туршалгануудаа Газарһаа үргэлжэлүүлээ.

Нүхэд Климукай, Севастьяновай бэе һайнууд. Медицинын шалгалтын баримта мэдээнүүдэй ёһоор, командирай — 76, бортинженерэй һудалай сохисо минута соо 72 байна. Командирай — 115—75, харин бортинженерэй шуһанай дараса мүнгэнэй уһанай столбын 120—70 миллиметр юм.

«Салют-4» гэжэ замбуулинай станци хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр.

600 МЯНГАН «МОСКВИЧ»

МОСКВА. (ТАСС). Түсэбтэ табан жэлэй эхинһээ хойшо 600 мянгадахи «Москвич» түхэлэй автомобиль хараалагдаһан болзорһоо гурбан долоон хоногоор урид Москвадахи Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ автомобильна заводой гол конвейерһээ бүтээгдэн гаргагдаба. Энэнь урда табан жэлэй мүнөө үеынхиһоо 2 шахуу дахин олон болоно.

«Автомосквич» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй хүсэ ехэдхэһэнэй, эндэ үндэһэн хубилалтануудые хэһэнэй, предприятиин филиалда — Кинишемскэ «Автозапчасть» гэжэ заводто үйлэдбэриин шэнэ талмай бии болгоһоной ашаар иимэ ехэ амжалта туйлагдаа. Жэлэй дүүрэтэр энэ заводто үшөө 100 мянга шахуу машина бүтээгдэхэ юм.

БҮХЫ ХҮСЭЕЭ ЭЛСҮҮЛХЭБДИ

Манай колхозой ажалшад гүрэндэ хүдөө ажахын продукци худалдаха юһэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэхэ, КПСС-эй XXV съездые ажалай амжалтануудаар угтаха зорилго урдаа табяад, эдэ үдэрнүүдтэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн, ажаллажа байнхай. Мүнөө дээрээ таряа тарилгаа саг дарыдань, агротехникын ёho гурим соо дүүргэжэ, юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ ороoho таряа гүрэндэ худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэхын түлөө механизаторнууднай оролдожо байна. Таряа тарилга — манай мүнөө жэлэй шухалын шухала ажал хүдэлмэриин нэгэн байба, байгаашье. Юундэб гэхэдэ, ургаса таряагаа һайнаар таржа, ургуулжа шадабал, ниитын малда бардам хүрэхэ тэжээлтэй болохо, тэрэшэлэн хүдөө ажахын продукци гүрэндэ ехээр худалдаха аргатай болохо байнабди. Ушар тиимэһээ тарилгада ехэ анхарал хандуулагдаа һэн. Таряа тарилгын урда тээ бүхы механизаторнуудые суглуулжа, тэдэнэй урда табигдаһан харюусалгата даабарие тодорхойлжо үгэһэн байнабди. Тиихэдээ механизаторнуудаа социалис мүрысөөнэй гуримуудтай танилсуулаа бэлэйбди. 5 хоногой үнгэрэмсөөр социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые гаргадаг заншал бии. Харин манай колхоздо механизаторнуудай хоорондохи социалис мүрысөөнэй дүнгүүд долоон хоногто нэгэ дахин гаргагдадаг юм. Юундэб гэхэдэ, ажалай халуун хаһын түлэг дундаа ябажа байхада, имагтал мүрысөөнэй дүнгүүдые гаргахын тула хүнүүдые һаатуулха, ажалһаань таһалха ушар болодог гэжэ бидэ тоолонобди.

Хабарай тарилгын үедэ механизаторнуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ манай колхозой тракторно-таряан ажалай хоёрдохи бригада түрүү һуури эзэлжэ гараа. Ушар юуб гэхэдэ, бригадир, коммунист Н. И. Афанасьевай хүтэлбэрилдэг бригадада ойлгууламжын ба ниитэ политическэ хүдэлмэри һайнаар эмхидхэгдэһэн байба. Тарилгын үедэ тус бригадын партийна бүлэг эдэбхи, үүсхэлтэйгээр ажаллаа. Коммунистнууд Д. Н. Афанасьев, Н. Н. Бутков, Е. А. Матвеев болон бусад энэ партийна бүлэгэй хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададсажа, таряа тарилгын хүдэлмэри саг болзортонь, шанар һайнтайгаар дүүргэхэ арга боломжо олгоһон байна. Коммунистнуудай үйлэдбэри дээрээ ударидахы, хүмүүжүүлхы үргэеэ иигэжэ амжалтатайгаар дүүргээ һэн. Агитаторнууд, политинформаторнууд тус бригадада эдэбхитэйгээр ажаллажа гараа. Партийна бүлэгые үнинэй механизатор С. И. Матвеев ударидаа һэн.

Социалис мүрысөөнэй гуримууд бүхы талаһаа һайнаар хаража үзэгдэһэн байгаа. Ушар тиимэһээ бүхы мехнизаторнуудта ажалдаа эрхим дүнгүүдые туйлаха дүүрэн арга боломжо олгогдоһон байна. Жэшээлхэдэ, халаанайнгаа, мүн долоон хоногойнгоо даабарие 110 процент дүүргэһэн механизаторнуудта дамжуулгын улаан вымпелнүүд, мүнгэн шан барюулагдадаг байгаа. Даабарияа 100—105 процентдэ хүргэгшэд хоёрдохи, гурбадахи һуури эзэлбэ гэжэ олондо соносхогдодог һэн.

Нэгэн доро 100-һаа дээшэ процент туйлагшад мүн лэ мүнгэн шанда хүртэжэ, хоёрдохи, гурбадахи һуури эзэлбэ гэжэ соносхогдодог байна. Тиихэлээрээ социалис мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлэгшэдэй тоо олошорно. Энээнһээ уламжалан, таряа тарилгын хамтын дүн нилээд һайжаржа үгэһэн байна. Ган гасууртай нёдондо жэлдэ манай механизаторнууд гектар бүриһөө 10,2 центнер ороoho хуряажа, аймаг соогоо түрүү һуури эзэлһэн байна. Мүнөө жэлдэ гектар бүриһөө 13,5 центнер ороoho хуряаха социалис уялга манай механизаторнууд абаад, бүхы хүсэеэ энэ уялгаяа бэелүүлгэдэ зорюулаа. Тарилгын үедэ социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые олондо соносхохо, олониитын хэрэг болгохо талаар колхозой партийна эхин организацинууд нилээд оролдоо. Харуулан ойлгуулха хэрэгсэл полевой стан, бригадын түб бүхэндэ һайнаар эмхидхэгдэһэн байгаа. Тракторна, таряан ажалай бригадануудай хоорондохи мүрысөөнэй долоон хоногой дүнгүүд колхозой түб буусын ехэ самбар дээрэ бэшэгдэдэг һэн. Нютагай радио социалис мүрысөөнэй ябаса тухай материалнуудые саг дарыдань дамжуулжа байгаа. Ханын газетэ, сахилгаан хуудаһан ходо гаргагдана.

Малшад болон хонишоднай социалис мүрысөөндэ байгша оной социалис мүрысөөндэ хам оролсоо бэлэй. Манай хонишод урда жэлэйхидэ орходоо үлүү һайн үрэ дүнгүүдые туйлаа. Жэшээлхэдэ, партиин гэшүүн, үнгэрэгшэ жэлдэ аймагай чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн ахалагша хонишон Жамсо Жамсараневич Бадмаев мүнөө жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 120 хурьга түлжүүлжэ, юһэдэхи табан жэлдэ хонидоо үсхэбэрилхэ, гүрэндэ ноoho тушааха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргээд байна. Тиихэдэ Шугаин Цыбандоржиев 100 эхэ хонин бүриһөө 127 хурьга энэ жэлдэ түлжүүлбэ. Колхозой хонишодой дунда социалис мүрысөө һайнаар эмхидхэжэ, материальна болон моральна урмашуулгые зүбөөр хэрэглэһэнэй ашаар хонишодой амжалта арьбадхагдана.

Һаалишаднай нилээд амжалтатай, һү гүрэндэ тушааха байгша оной нэгэдэхи кварталай түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдэбэ. Һаалиин хоёрдохи фермын түрүү һаалишан Федосья Куприяковна Вставская намарай ба үбэлэй долоон һарын туршада үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1535 килограмм һү һаагаа. Тэрэшэлэн һаалишан, коммунистка Наталья Леонтьевна Вербенко энэл хугасаа соо үнеэн бүриһөө 1300 килограмм һү һаагаа.

Колхозой механизаторнууд, һаалишад ба хонишодой дунда ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдадаг байгаа. Энэ хүдэлмэри ябуулхадаа гол түлэб партийна эхин организацинуудтаа түшэглэдэг байнабди. Мүнөө колхозоймнай үзэл сурталшад болохоёо байһан һунгалтада зорюулан, ниитэ политическэ ехэ хүдэлмэри ябуулна.

Манай колхозой коммунистнууд, бүхы ажалшад юһэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэжэ, түрэл партиингаа XXV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн ажаллажа байнхай.

А. БОЛОНЕВ,
Загарайн аймагай XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь.

МҮРЫСӨӨНЭЙ ХҮМҮҮЖҮҮЛХЫ ҮҮРГЭ

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ДЕПУТАДТА КАНДИДАДУУД

ФОМИНА Т. В., Улаан-Үдын «Теплоприбор» заводой слесарь-хабсаргагша. (Улаан-Үдэ хотын Энергетическэ һунгуулиин 27-дохи округ).

РАДНАЕВ Д-Н. Т., Буряадай АССР-эй Статистическэ управлениин начальник. (Прибайкалиин аймагай һунгуулиин Горячинска 120-дохи округ).

АЛЬЦМАН К. П., Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай директор. (Улаан-Үдэ хотын һунгуулиин Фабричнa 39-дэхи округ).

ЖАЛСАРАЕВ Д. З., Буряадай АССР-эй ... зохёолшодой холбооной ... рүүлэгшэ. (Улаан-Үдэ ... тын һунгуулиин Вуз... 15-дахи округ).

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ДЕПУТАДТА КАНДИДАДУУД

ТИХОНОВА В. В., Улаан-Үдын хилээмэнэй комбинадай хүдэлмэришэн. (Улаан-Үдэ хотын һунгуулиин Солнечно 38-дахи округ).

ПЕРМЯКОВ В. П., Кабанскын аймагай «Шергинский» совхозой тракторист. (Кабанскын аймагай һунгуулиин Шергинскэ 91-дэхи округ).

ПУШКАРЕВА Т. А., Тимлюйн цементын заводой оператор. (Кабанскын аймагай һунгуулиин Каменска заводской 94-дэхи округ).

БАРДОНОВ А. Б., КПСС-эй Буряадай обкомой эмхидхэлэй-партийна таһагые даагша. (Хэжэнгын аймагай һунгуулиин Худанай 101-дэхи округ).

ҺАЙН ШАНАРТАЙ ПРОДУКЦИ ГАРГАХЫН ТУЛА

Научно-техническэ дэбжэлтэдэ түшэглэн, үйлэдбэриин ашаг үрые улам дээшэлүүлхэ, продукциин шанарые һайжаруулха гэһэн зорилго манай парти, правительство ажалша коллектив бүхэнэй урда табина.

Гүрэнэй стандартые зүбөөр сахиха дээшэ продукциин шанарые һайжаруулха гол түлхюурынь мүн болоно. Стандартын гуримай ёhoop продукци бүтээһэн хүдэлмэришэд голодоһо гаргадаггүй гэжэ мэдээжэ. Стандарт зүбөөр сахижа, һайн шанартай продукци ехээр гаргахын тула продукци бүтээлгын технологи һайжаруулха, бүтээсэ ехэтэй шэнэ оньһон түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэхэ хэрэгтэй болоргдоно бшуу даа.

Һүүлэй жэлнүүд соо Буряадай министерствэнүүд, промышленна предприятинууд гүрэнэй стандарт зүбөөр сахижа, һайн шанартай продукци улам ехээр гаргаха талаар нилээд ехэ хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлээ. Республикымнай олохон предприятинуудай коллективүүд продукциингаа шанарые эрид дээшэлүүлжэ шадаа. Гүрэнэй стандартые һайжаруулха талаар ехэхэн хүдэлмэри хэһэн, хэжэшье байна.

Манай республикын промышленна предприятинуудай коллективүүд 1973 ондо 114 ондоо гуримай стандарт хэрэглэһэн һаа, 1974 ондо 150 стандарт хэрэглээ. Жэшээлхэдэ, Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой коллектив 1974 ондо 200-аад шэнэ оньһон түхеэрэлгэнүүдые цехүүд соогоо тодхоһон юм. Эндэ тоололгын орёо нарин оньһон приборнууд хэрэглэгдэнэ. Энэ бүхы техникые зүбөөр хэрэглэжэ шадаһан дээрэһээ ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ мэргэжэлтэд электровоз болон тепловозуудые һайн шанартайгаар заһабарилжа, түмэр замшадта тушаадаг болоо.

Гүрэнэй стандартын гурим ёhые зүбөөр сахижа, һайн шанартай продукци бүтээн гаргадаг коллективүүд үсөөн бэшэ. Тимлюйн цементын заводой коллектив һүүлэй арбаад жэл соо голодоһогүйгөөр продукци гаргана. Үнгэрһэн жэлэй зун тус заводой үйлэдбэрилэн гаргадаг «400» маркын портланд цементдэ эрхим шанарай Гүрэнэй тэмдэг олгогдоо бэлэй.

Улаан-Үдын авиационно заводой коллектив продукциин технологие һайжаруулһанай ашаар 500 мянган түхэригэй арьбалалта хэһэн байха юм. Уридшалан зохёогдоһон түсэбөөр хүдэлдэг станогууд, бүтээсэ ехэтэй оньһон түхеэрэлгэнүүд эндэ олоор хэрэглэгдэнэ. Энэ бүхы оньһон техникэ зүбөөр хэрэглэжэ шадаһан дээрэһээ тус заводой коллектив үйлэдбэридөө 200 мянган түхэригэй олзо оруулаа. «Теплоприбор» заводой цехүүд соо шэнэ техникэ тодхогдоно. Приборнуудые хабсаргаха, тэрэнэй шанарыень шалгаха түхеэрэлгэнүүд эндэ хэрэглэгдэдэг болоо. Энээнэй ашаар 1974 он соо 100 мянган түхэриг арьбалагдаа.

Республикымнай промышленна предприятинуудай коллективүүд бүхы продукцияа голодоһогүйгөөр тушааха гэһэн Саратов хотын предприятинуудай коллективүүдэй гаргаһан үүсхэлые халуунаар дэмжэнхэй. «Электромашина» заводой коллектив гүрэнэй стандарт зүбөөр сахиха, тэрэниие һайжаруулха талаар ехэхэн амжалтатай. Эдэнэй бүтээн гаргадаг хэдэн түхэлэй электродвигательнүүдтэ эрхим шанарай Гүрэнэй тэмдэг олгогдоо бэлэй.

Эндэ эрдэм-шэнжэлэлгын хүдэлмэри үргэнөөр хэгдэнэ. Заводой конструкторнууд продукциин технологи һайжаруулха зорилго амжалтатайгаар шиидхэнэ. Цехүүд соо шэнэ түхеэрэлгэнүүд олоор тодхогдожо; хүдэлмэришэдэй мэргэжэл шадабари улам дээшэлүүлэгдэнэ. Продукциин шанарые һайжаруулха асуудалнууд цехүүдэй, заводой партийна суглаанууд дээрэ үргэнөөр хэлсэгдэдэг байха юм. Хүдэлмэришэн бүхэн бүтээн гаргаһан продукциингаа шанарай түлөө харюусадаг. Шадавл һаа, һайн шанартайгаар продукци гаргаха гэжэ эрмэлзэдэг «Электромашина» заводой коллектив мүнөө бүхы продукциингаа 97 процентыень эрхим шанарай Гүрэнэй тэмдэгтэйгээр бүтээн гаргана. Эдэ электродвигательнүүдые оронойнмнай олохон область, хизаарнуудта захижа абана. Аха дүү социалис оронуудта эльгээгдэнэ. Заводой коллективэй гаргаһан продукци эрхим сэгнэлтэдэ хүртэнэ. Захил бүри ехээр абтана. Энэ заводой продукци дэлхэйн эрхим стандартнуудай эрилтэдэ харюусамаар, заримдаа үлүүшье байха юм.

Гэбэшье республикымнай зарим предприятинуудай коллективүүд стандартын гурим ёho хүсэд һайнаар сахинагүй. Тиимэһээл муу шанартай продукци гаргажа, гүрэндэ, ажахыда нилээд ехэ хохидол үзүүлнэ. Стандарт болон хэмжүүрэй техникэ шалгадаг лабораториин коллектив промышленна предприятинуудай гаргаһан продукциин шанарые ехэл наринаар шалгажа байдаг. Үнгэрһэн жэл соо 91 предприятинуудай муу шанартай продукци гаргажа байһыень элирүүлжэ, энэ дутагдалнуудаа усадхаха хэрэгтэнь туһалаа һэн.

Республикымнай промышленна предприятинуудай коллективүүд саашадаа стандартын гурим һайнаар сахижа, бага гаргашатайгаар ехэ продукци гаргахын тула оролдохол зэргэтэй.

В. БАГОНИН,
стандарт болон хэмжүүрэй техникын Буряадай лабораториин инженер.

СОВЕТ ОРОН

ШЭНЭ ҺОНИН

АЛТАЙН МЕХАНИЗАТОРНУУДАЙ АМЖАЛТА

БАРНАУЛ. (ТАСС-ай корр. Н. Карасев). Алтайн таряашад энэ жэлэй хабарай тарилгын үедэ ехэ амжалта туйлаба. Үнгэрһэн үдэрнүүдтэ хахад миллион гектар шэниисэ тариһан байна. Олохон экипажнууд даабаряа 1,5—2 дахин үлүүлэн дүүргээ. Хизаарай таряашад гол ургамал болохо шэниисээ май соо тарижа дүүргэхээр хараална.

ТҮРҮҮШЫН ХАДАЛГА

АШХАБАД. (ТАСС-ай корр. Н. Рогачев). Керкинскэ районой Ленинэй нэрэмжэтэ, Халачска районой «Коммунизм» колхозууд намар таригдаһан ешмээн Туркменистанда түрүүлэн хадажа дүүргэбэ. Энэ ажалаа оройдоол табан үдэрэй туршада бүтээбэ. Гектар бүхэнһөө дунда зэргээр 30 гаран центнер ороoһон сохигдожо абтаһан байна.

АЛАС-ДУРНЫН АРБУЗ

ВЛАДИВОСТОК. (ТАСС-ай корр. Н. Палатов). Примориин овощ таридаг ажахынуудта бахчева ургамалнуудые тарижа эхилбэ. Байгша ондо хизаар дотор арбуз тарижа ургуулгые нилээд үргэдхэхөөр хараалагданхай. 1000 гаран гектар үрэжэлтэ газарта нимэ ургамал таригдахаар түсэблэгдөө.

Бахчева ургамалнуудай тарилга — хүдөө ажахын шэнэ һалбари болоно.

АРМЕНИИН ТОРГОЛИГ НООҺОН

ЕРЕВАН. (ТАСС-ай корр. Г. Арутюнян). Арарадай голой ажахынуудай хонидой ноoho хайшалха оньһожоруулагдаһан пунктнууд хонидой түрүүшын отарын ноoho хайшалба. Хойто Кавказай нарин ноoһото үүлтэрэй 2 миллион хониной «дэгэлыень» тайлаха байна. Ноoho хайшалха хүдэлмэриие богони болзор соо хэхын, ноoһоной шанарые гутаахагүйн түлөө хонишод мүрысэнэ.

БАМ-ай ЗАХИЛНУУДЫЕ — БОЛЗОРҺООНЬ УРИД

ВЕЛИКИЕ ЛУКИ (Псковско область). (ТАСС-ай корр. М. Амаев). СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ локомотив-вагон заһабарилгын завод жэлэй даабариин тоосоогоор ашаагаа өөрөө буулгадаг вагонуудые Байгал-Амарай түмэр замай барилгада эльгээбэ. Дрезинэнүүдые эльгээхэ БАМ-ай барилгашадай захилые заводой коллектив мүн лэ болзорһоонь урид дүүргээ.

БРАТСКА ДАЛАЙ ДЭЭРЭ НАВИГАЦИ ЭХИЛБЭ

БРАТСК. (ТАСС-ай корр. М. Совенко). «Новосибирск», «Хабаровск», «Якутск», «Герой Николай Клыпин» гэжэ теплоходууд Братскын гол мүрэнэй портһоо түрүүшынгээ рейсдэ гараба. Эдэнэр Атубска, Харанжиновска модо урадхуулгын газар тээшэ шэглэн ошобо. Ангарын эрхим шанартай хэдэн арбаад һала модон бэлдэгдээд байна. Түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй навигаци Братска далай дээрэ эхилээ.

Энэ жэлдэ Зүүн Сибириин пароходствын Братска районой управлениин гол мүрэнэй ажалшад 4640 мянган кубометр гэхэ гү, али нёдондо жэлэйхиһээ 130 мянган кубометрээр ехэ модо Братска, Усть-Илимэй сөөрэмүүд соогуур шэрэхэ байна.

АМЖАЛТА ТЭЭШЭ АЛХАМ

ОЧЕРК

I.

ТОСХОН нойрһоо һэреэдүй, нэгэшье айлай үрхөөр утаан бадханагүй. Огторгойн мүшэд лэ нойргүй һэргэлэнээр, баяртайгаар онигошолдонод. Эртэ үглөөнэй энэ зураг һаалишадта танил юм даа. Фермэ тээшээ гэшхэлжэ ябаһан Хандажаб Гармаевна үглөө бүри хүйтэн жабарай бууража байһаниие мэдэрэн: «Ингэһээр хабарай амин оробол даа, ажалдамнайшье хүнгэн болохонь», — гэжэ шэбшэнэ. Үбэлэй богони үдэр һаалишад ехэнхи ажалаа сула харанхы байхада хэжэ гараа, эсэхэ даарахыешье үзөөл даа. Һаалишанай ажалые туйлаха гээшэ зоригой хүсэн шуу. Хандажаб Гармаевнатай анхан суг хүдэлжэ эхилһэн олохон эхэнэрнүүд фермэ тээшэ харгые үнидэ мартанхай. Харин Хандажаб Эрдынеева хүнгэн ажал тээшэ татуурхадаггүй, нэгэл зориһоноороо ябадаг. Имагтал ажал гээшэ хүнүүдэй шэнжэ шанарые элирүүлнэ ха юм. Зориггүйшүүл ябашана, зоригтойшуул үлэнэ. Үнинэй һаалишад Дулмажаб Дынженова, Должон Егнинова, Мэдэгма Батомункуева болон бусад ханинартаяа хамта Хандажаб Эрдынеева үглөөнэй мүшэдэй унтараадүйдэ ажалдаа гарана, үдэшын мүшэдэй носоһон хойно ажалаа дүүргэнэ. Эдэ сарюун эхэнэрнүүдые өөһэдыень эжэл хани мүшэдтэй жэшэмээр лэ. Эдэнэрнай табан жэлэй түрүүшүүл, мүрысөөнэй түрүү хизаарта толорһон гэрэлтэй мүшэд гэжэ нэрлэхээр солото малша хүнүүд лэ. Гүндэ нютагтаа үнинһөө суутай эдэ һаалишадай хэнинь хэзээ түрүүлээ һэм, тэрэ үедөө ажалай ударник, мүрысөөндэ илагша гэһэн солодо хүртэһэн байха. «1-дэхи классай малшан», коммунис ажалай ударник Мэдэгма Жигмитовна Батомункуева мүнөө СССР-эй Верховно Соведэй депутат болонхой. Бүлэг үнеэдэйнгээ тус бүриһөө жэлдээ хоёр-гурба мянган литр һү һаахынгаа хажуугаар гэр бүлынгөөшье, гүрэн түрыншье ажал ябуулна ха юм.

Ажал хэрэг, хани нүхэд тухайгаа иигэжэ шэбшэһээр Хандажаб Гармаевна һаруултаһан сонхонуудтай үнеэдэй байрада ойртожо ябана.

II.

«ҮБЭЛЖЭЛГЫН 9 һарада үнеэнһээ 2200 кг һү һааха» гэжэ Х. Г. Эрдынеевагай социалис уялга соо бэшэгдэнхэй. Мүн оронной солото һаалишан Лейда Пейпсэй үүсхэлтэй танилсаад байхадаа, түгэсхэхы жэлдэ бүлэг үнеэдһээ эгээл ехэ һү һааха гэжэ шиидэбэ.

Түрүү һаалишанай үдэр бүриинь ажал тэрэнэй зорилгодоо хүрэхэ хүшэр зам тээшэнь ойртуулха алхам болодог. Тиигээд лэ тэрэ үдэр бүхэниие ашаг үрэтэйгөөр үнгэргэхэ гэжэ оролдоно ха юм. Нэгэдэхеэр, ажалдаа эртэ гараха хэрэгтэй. Хойнотожо ерээд, ажалаа дутуу ядуу хэхэдэ, үнеэд саг соогоо һайса эдеэлүүлэгдэнгүй хожордог, сэбэрлэгдээгүй байрада һаагдаһан һүнэй шанар муудадаг. Харин Хандажаб Гармаевна зоотехнигэй заажа үгэһэн гуримаар бүхы ажалаа хэдэг заншалтай. Энэ үглөөгүүршье тэрэ эгсэ 5 часта ажалдаа ерээ. Һаалгадаг үнеэдээ уяаһаань сүлөөлжэ, нүгөө таһалгада оруулна. Энэ үедэ Хандажаб Гармаевнагай нүхэдынь, гүүртые даагша ахалагша үхэршэн Гарма Мухарханов нүгөө туһалагшадтаяа хамта тэжээлэй цехһээ һаба соо бурдууг асарба. Хандажаб Гармаевна һаяшаг тугаллаһан ехэ һүтэй ухаагшандаа амһарта соо бурдууг хэжэ үгөөд, дэлэнгыень һайса нидхэржэ, аршаһанай удаа, һаажа ороно. Мүн таһалгын нүгөө хубида Должон Егнинова, үшөө хэншьеб һүнэй урасхалай хүгжэм зэдэлүүлбэ...

Хандажаб Гармаевна һүеэ тушаагаад бусажа ябахадаа, залуушаг һаалишанай дэргэдэ зогсожо:

— Валя, энэ гунжаншни бараг һаалгадаг болоо гү? — гээд һурана.

— Дэлэнгынь заһараа. Һүнинь һаадгүй гарана, — гэжэ нүгөөдэнь залуу үнеэнэйнгээ хүхэнүүдые шобторхо зуураа харюусана.

— Һайса нидхэрхэл хэрэгтэй, — гэжэ захяад, Хандажаб Гармаевна саашалан ошобо. Тэрэ дүршэл багатай һаалишанай дэргэдэ дэмы ерээгүй юм. Хэдэн хоногой саана Богадуховагай гунжан үнеэнэй дэлэнгынь үрөөһэн хажуудаа хатуураад, хоёр хүхэниинь һүөө табихаяа болишоходонь, Хандажаб Гармаевна уурагаар зангиршаһан дэлэнтэй үнеэ яажа зүбөөр нидхэржэ һааха тухай хэлэжэ, харуулжа үгэһэн байгаа. Бэе бэедээ туһалха, залуушуулда дүй дүршэлөө дамжуулха гээшэ коммунис ажалай ударнигуудай арюун хэрэг болонхой ха юм...

Гүндэ нуурай эрьедэхи тосхон нойрһоо һэринхэй. Машина, тракторнуудай шэмээн дуулдана. Ажалша хүнүүд мастерской, таряанай тоог, конторо тээшэ ярараад, үхибүүд һургуулидаа ошожо ябана. Эгээл энэ үедэ үглөөнэйнгөө ажал дүүргэһэн һаалишад сайсалгада ошобод.

III.

«ҮХИБҮҮДНИ һургуулиһаа хойнотошоогүй аабза» гэжэ һанаһан Хандажаб Гармаевна гэртээ яаран ерээ. Теэд басаганиинь одхон дүүтэеэ эртэ бодожо сайлаад, һургуулидаа ябашаһан байба. Һаалишан эхэнэр һанаагаа зобон, халуун шэрэм дээрэхи гүсэһөө сай аягална...

Удангүй һаалишад дахин сугларжа, үнеэдээ газаашань гаргаад, хэбтэринүүдыень сэбэрлэхэ, хуурайлха ажалаа эхилнэ. Кормушкануууд соо һолоомо, зеленко тараагаад, үдын сайлалгада ошожо ерэһэнэй һүүлээр үдэшын 4 часһаа хойшо талха таряанай зүйл хуурайгаар үнеэдтээ хубааража үгэдэг, үдэшынгөө һаам үнгэргэдэг юм. Тобшолон хэлэхэдэ, Хандажаб Гармаевна үнеэдэй ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ тушаа өөрһөөнь дулдыдаха бүхы юумые хэнэ гээшэ. Ямаршье ажалаа оролдосотойгоор хээд ябахадаа, энэнэйм аша заатагүй харюулагдаха гэжэ этигэдэг. Энээниие тэрэ өөрынгөө үнеэдэй түхэл янзаар, аяг аашаар мэдэдэг. Хандажаб Гармаевнагай үнеэд хэзээдэшье сэбэрнүүд, тобир тарганууд байдаг. Тиибэшье һаалишанай һанаа зобоодог юумэн бии. Олонхи үнеэдынь хүгшэрөө, теэд һү ехэтэй үүлтэрэй гунжад совхозой һүрэг соо хомор. Нимэ үүлтэрэй үнеэдые олошоруулха хүдэлмэри ябуулха тусхай отделени һаял эмхидхэгдээ. Мүн үнеэд хуурай һолоомонһоо һайн үл хоол абанагүй. Бүдүүн тэжээл хэршэжэ шанаржуулаад, малда эдюулдэг болохо саг ерэхэл юм бэзэ даа...

Үдэшын һаам дүүрэбэ. Хандажаб Гармаевна һүүлшынгээ хүнэг һү тоо бүридхэгшэдтэ хэмжүүлээд үдэшэ, үглөөнэйнгөө һаамые тооложо үзэнэ: һаалгадаг 12 үнеэдһээнь 130 литр һүн абтаа. 20 фуражна үнеэдтэ хубаарилхадань, һаалишанай һанаанда ехэл дутуу шэнги болоно. Тиибэшье хэдэн хоногой саана 120 — 121 литр һаагдадаг һэн. Бусадшье һаалишад энэ үдэр һү һаалияа бага зэргэ нэмээгээ. Энэ янзаараа хүдэлбэл, нёдондо бүхы гүүртэдээрээ үнеэн бүриһөө 2488 кг һү һааһанда орходоо үшөө үндэр дүн туйлаха, үнгэрһэн жэлэйхидэе адли бүхы кварталнуудай туршада совхозойнгоо 6 гүүртэнүүдэй мүрысөөндэ түрүүлжэ гарахаар гээшэ. Улаан тугта гүүртын энэ коллектив табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ зорилго урдаа табинхай. Харин Хандажаб Гармаевна Эрдынеева арбадахи табан жэлэй түсэбөөр хүдэлжэ байна. Тэрэ 3 жэл 9 һарада

ТАБАН ЖЭЛ... ТҮРҮҮШҮҮ...

2115 центнер һү ...
рилжэ, юһэдэхи таб...
лэйнгээ түсэбые 1974 ...
сентябрьда дүүргэнхэй...
гэрһэн жэлэйнь дүн...
үнеэдэйнгээ тус бү...
3200 кг һү һааха уя...
аад, 3529 кг һаажа, ...
жэлэйхитэй сасуулхада ...
бүриин һаамые 340 кг ...
мээһэн байна. Тиин ...
риин хахадта болоһо...
рүүшүүлэй слет дээрэ ...
магай чемпион» гэһэ...
солодо хүртөө һэн.

IV.

Энэ үдэрэйнгөө
дүүргэһэн һаалишадай ...
дэйнгээ байраһаа гара...
баһал харанхы болон...
одо мүшэд огторгойн ...
гүүд мэтэ тэдэнэй дээ...
хүхюутэйгээр миһэ...
Он жэлнүүдые һэтэ ай...
арюун замаар гаталж...
солото эхэнэрнүүдээр ...
гойн мүшэдшье баһ...
бэшэ аал? Үглөөнһөө ...
тухашаржа эсээшье һ...
дэ мүнөөдэрэйнгөө а...
дүүргэһэндээ, табан ж...
гээ түсэбэй дүүр...
үшөө 500 кг һү ...
оруулһандаа баярта...
хүхюутэй зугаатайгаа...
гэртээ тарабад.

Хандажаб Гармае...
хоной хойто захадахи ...
ехэ гэр тээшээ шэглэ...
бэр агаарта сэнгэхэ г...
яаралгүйхэн ябана. ...
гүүр шэбшэжэ ябаһан...
нуудынь дахин һа...
орожо, тэрэнэй өөры...
байдалай эгээл ехэ уд...
нартай хугасаа — ...
шанаар хүдэлһэн ж...
арба-хорин жэлдэ эм...
нэгэдүүлэн ажаллажа ...
хани нүхэдынь, мүн ...
шанай ажалые бэрх...
фермэһээ холодон о...
шье, юундэшьеб, һан...
ороодхино. 28 наһ...
һаалишан боложо, арб...
ман жэлэй туршада ...
ажаллахаһаа гадна, ...
үхибүүдээ үлгыдэжэ, ...
жэ табяа ха юм. Н...
партиин гэшүүн Гар...
маевич Мухарханов ...
шадай коллективые т...
жо ябана. Гүүртэ ...
нёдондо жэл үнеэн б...
тугал абтаа. Энэ ам...
баян дүршэлтэй тех...
жүүлэгшэ Бальжид ...
куевагай ехэ хуби...
Юрэдөөл, гүүртын ...
бүхэн даадаг ажала...
тай һайнаар бэелүү...
юм. Һая пенсидэ ...
үхэршэн, фронтовик ...
Андреевич Курмоз...
олон жэл мал хар...
магтаалтайгаар ...
Тиин гүүртэ дээрэ ...
шэнэ халаан хэрэгт...
жо эхилээ. Залуушу...
шина, техникын ...
үрдилдөөд лэ мал ...
хүдэлхэеэ ерэнэгүй. ...
зой Хоргын отделе...
гансахан лэ фермэ ...
руулагдажа байнхай. ...
Гүндэдэхи һаалиин ...
тэнүүдтэ ямаршье ...
түхеэрэлгэ үгы. Бү...
лынь гараар хэгдэ...
ниие хамтаруулжа, ...
мал ажахын компле...
шые байгуулаа һа...
гээд һаалишад хү...
лонхой.

Нимэл бодолнууд...
лэгдэһээр Ханда...
маевна газаагаа хү...
бэ. Гэртээ оромсоо...
хүбүүн Түмэн-Жарга...
залуу шарайтай аад...
дороһоо бултайһан ...
һэншүү сайруу, үһэ...
гээ угтан:

— Эжы, тоо ...
«һайн» гэһэн сэгнэ...
— гэжэ баяртайгаа...
сэбэ.

— Хүбүүмни, ...
Эжышнишье мүнөө...
сэгнэлтэ табюулхаа...
лабаб! — гээд Ханда...
маевна хүбүүхэнэй ...
шогтойгоор энеэбх...
рюусана.

Ажалша хүнэй ...
хэзээдэшье баяр ...
лоор дүүрэн байда...
нэр үдэр сагые ...
гэдэггүй. Ходол ...
гөөр ажаллаһан ...
дажаб Гармаевна...
үдэрые аша үрэ...
гэргөө. «Хүндэлэлэй ...
орденоор шагна...
хайнь Указай гар...
үдэр Яруунын түр...
лишан амжалтынгаа ...
хам хээ ха юм!

Д. ДУГА...
манай ...

УЛААН-ҮДЫН АЙМАГТА

ТҮРҮҮ ШУБУУШАН

Клавдия Васильевна Унагаева Сотниковой шубуунай фабрикада олохон жэлэй туршада хүдэлнэ. Дүршэлтэй болоһон түрүү шубуушан үнгэрэгшэ жэлдэ тахяа бүриһөө 241 үндэгэ абажа, социалис уялгаяа үлүүлэн дүүргээ һэн.

Түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлые тэрэ мүн лэ ажалай амжалтаар эхилээ. Түрүү шубуушан жэлэй эхинһээ хойшо мүнөө үе болотор тахяа бүриһөө 88 үндэгэ абаад байнхай.

К. В. Унагаевае сугтаа ажалладаг нүхэдынь аймагай Соведэй депутадта кандидатаар дэбжүүлээ. Нүхэдэйнгөө этигэл найдабари харюулхын тулада дүй дүршэлтэй шубуушан мүнөө урагшаа шармайн урма зоригтой ажаллана.

БОЛЗОРҺООНЬ УРИД

«Никольский» совхозой малшадай һүүлээр «Маяк», «Восход» колхозуудай фермэнүүдэй коллективүүд гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэйнгээ даабари болзорһоонь урид дүүргэжэ шадаа. Десятниковай мал шахан таргалуулдаг гүүртын малшад түрүүшын хахад жэлэй туршада 1180 центнер мяха гүрэндэ тушааха байбал, энэ тоогоо 1250 центнертэ хүргөө. Энэнь нёдондо жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 327 центнерээр ехэ болоно.

Калининай нэрэмжэтэ, «Пригородный», «Селенга» совхозуудай, хүдөө ажахын техникумэй һуралсалай ажахын малшад мүн лэ түрүүшын хахад жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэбэ. Калининай нэрэмжэтэ совхоздо мяха үйлэдбэрилгэ үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, 2,2 дахин ехэ болоһон байха юм.

Тиихэдэ «Искра», «Авангард» колхозууд гүрэндэ мяха худалдаха зургаа һарынгаа түсэб дүүргэхэ дүтэлөө.

А. НАГАСЛАЕВ.

…АРАДАЙ …КАНДИДАДУУД

КРАСОВСКАЯ А. Ф., …барилга-хабсаралгын 397-…хи поездын штукатур-…щарнуудай бригадир. …Улаан-Үдэ хотын һунгуу-…лиин Красноармейскэ 19-…хи округ).

ЕРЕМИН Г. А., Буряадай АССР-эй ажа-…удалай эрилтэ хангалгын …нистр. (Кабанскын аймагай …һунгуулиин Каменска …6-дахи округ).

БУТАКОВА Л. П., …Хойто-Байгалай аймагай …«Победа» колхозой һаали-…шан. (Хойто-Байгалай аймагай …һунгуулиин Хойто-Бай-…галай 126-дахи округ).

ДАРЖАЕВ И. Д., …Бага-Холбоолжоной уур-…хайн директор. (Сэлэнгын …аймагай һунгуулиин Шахтын …2-дохи округ).

КУЗНЕЦОВА В. В., …трамвайн управлениин де-…пона электро-монтер. …(Улаан-Үдэ хотын һунгуу-…лиин Трубачеевскэ 41-дэхи …округ).

РАДНАЕВ Л. Б., …КПСС-эй Баргажанай …аймагай нэгэдэхи секре-…тарь. (Баргажанай аймагай …һунгуулиин Үүрэгэй 53-дахи …округ).

1975 ИЮНИИН 15

Соведүүдэй һунгалга

СОВЕДҮҮД— ЭМХИДХЭХЫ ЕХЭ ХҮСЭН

РСФСР-эй болон Буряадай АССР-эй Верховно Соведүүдые, нютагай Соведүүдые һунгаха һунгалтын үдэр ойртожо байна. Манай орон дотор һунгалта гол гүнзэгы удха шанартай политическэ ушар, парти болон арадай бага нэгэдэл харуулһан, социалис демократиин һайндэрлэлгэ болодог юм.

Республикымнай ажалшад бүхы совет арадтал адли партиингаа XXIV съездын, КПСС-эй ЦК-гай түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө тэмсэнэ. Промышленна предприяти, колхоз, совхозуудай коллективүүдэй дунда партиин XXV съездын хүндэлэлдэ социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрнэ.

Союзна болон автономито республикануудай Верховно Соведүүдые һунгаха һүүлшын һунгалтын үнгэрһөөр дүрбэн жэл, нютагай Соведүүдые һунгаһаар хоёр жэл болобо. Үнгэрөөшэ эдэ жэлнүүдтэ совет арад юһэдэхи табан жэлэй түсэб дүүргэхын, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай 30 жэлэй Илалтын үдэрые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө оролдожо, тон ехэ амжалта туйлаа.

Һунгалтада бэлэдхэлэй үедэ Соведүүд ажал хүдэлмэреэ хэр ябуулнаб, ажахы болон соёл культура хүтэлбэрилхэ эрхээ хэр зүбөөр хэрэглэнэб гэжэ арад зон хаража, шалгажа байна. Нютагай Соведүүд, депутадуудай эрхэ ба уялга тухай КПСС-эй ЦК-гай, правительствын һүүлэй жэлнүүдтэ абаһан тогтоол, хуулинууд тэдэнэй үүргэ дээшэлүүлхэ, хүдэлмэриинь улам һайжаруулха хэрэгтэ ехэ нүлөө үзүүлээ.

Манай республикын ажалшадай депутадуудай Соведүүд ажахы болон соёл культура саашадань хүгжөөхэ талаар политическэ, эмхидхэлэй нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Юһэдэхи табан жэлэй дүрбэн жэлэй туршада республикымнай промышленна предприятинууд гүрэндөө 86,5 миллион түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур үгөө. Эдэ жэлнүүдтэ промышленна хэдэ хэдэн предприяти, цехүүд болон участогуууд баригдажа, ашаглалгада үгтөө, ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ талаар горитойхон хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдээ.

Үнгэрэгшэ дүрбэн жэлэй туршада сагай уларилай хэды хүндэ байгаашье һаа, гүрэнэй тон ехэ туһаламжа хүргэһэнэй ашаар, республикымнай хүдөөгэй ажалшад гол продукци абалгаяа нилээд дээшэлүүлээ. Гүрэндэ мяха худалдалга 25,4 процент, һү—16,8 процент, нооһо—16 процент, үндэгэ—83,2 процент нэмээ.

Хүн зоной гэр байра бариха талаар ехэхэн хүдэлмэри хэгдээ, ажалшадай ажаһуудалай эрилтэ хангаха, худалдаа наймаанай, медицинын, соёл культурын эмхи зургаануудай хүдэлмэри һайжаруулха талаар горитойхон хэмжээнүүд абтаа. Эдэ хүдэлмэри ябуулгада нютагай Соведүүдэй хубита бага бэшэ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Предприяти, организаци, колхоз, совхозуудые болон эмхи зургаануудые тэдэнэр шадамар бэрхээр хүтэлбэрилдэг болоо. Түсэб, уялганууд хэр дүүргэгдэнэб, техникэ, газар, хүдэлмэриин үдэр, арга боломжонууд хэр зүбөөр хэрэглэгдэнэб гэжэ хаража, шалгажа байдаг.

Нютагай Соведүүдэй сесси, гүйсэдкомуудай заседани дээрэ ажахын, барилга болон һуурин тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо асуудалнууд ходо харагдадаг болонхой.

Ажахы болон соёл культура һайнаар хүтэлбэрилдэг нютагай олохон Соведүүдэй гүйсэдкомуудые дурдажа болохо. Жэшээ болгон Кабанскын аймагай Соведые, тэрэнэй гүйсэдкомые абаад үзэе. Тэдэнэр промышленность болон хүдөө ажахын байдалаар ходо һонирхожо, шалгажа, сесси, заседани дээрээ хаража, хэлсэжэ, шухала хэмжээнүүдые абажа абадаг. Аймагай Соведэй гүйсэдком ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй гаргаһан һайн үүсхэл, оролдолго дэмжэдэг, ажал хүдэлмэридэнь туһалдаг. Хүдөө ажахын үйлэдбэри мэргэжүүлжэ, томодхохо талаар ехэхэн юумэ хэгдээ. Дүрбэн жэлэй туршада аймаг промышленна продукци гаргалгаяа 1,3 дахин дээшэлүүлээ, гүрэндэ хүдөө ажахын продукци худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ.

Октябрьска районой, Прибайкалиин, Баргажанай, Улаан-Үдын аймагуудай Соведүүдэй, тэдэнэй гүйсэдкомуудай ажал хүдэлмэридэ һайшаамаар юумэнүүд олон.

Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада сельскэ, сомоной болон поселково Соведүүдэй гүйсэдкомуудые һайн бэлэдхэлтэй, дүй дүршэл ехэтэй хүдэлмэрилэгшэдтэй болгохо талаар ехэхэн ажал хэгдээ. Мүнөө республикымнай нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай 80 процент түрүүлэгшэнэр, 70 процент секретарьнар дунда ба дээдэ эрдэмтэй хүнүүд юм. Сельскэ, сомоной болон поселково Соведүүдэй байра, байдал һайжаруулха, салин нэмэхэ, тэдэниие автомашинануудтай болгохо талаар горитой хэмжээнүүд абтаа.

Сэлэнгын аймагай Загастайн сомоной Соведэй харьяата газар дээрэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз, промышленна 20-ёод предприяти бии. Сомоной Соведэй гүйсэдком колхоз, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй нягта холбоо барисаатайгаар ажалладаг, промышленность, хүдөө ажахы, соёл культура хүгжөөхэ талаар шухала хэмжээнүүдые бэелүүлээ. Тиимэһээ тэндэхи колхоз, предприяти, организацинууд түсэб, уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэнэ, 1974 оной социалис мүрысөөнэй дүнгөөр Загастайн сомоной Совет РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан тугта, мүнгэн шанда хүртөө.

Улаан-Үдын аймагай Хүйтэнэй, Бэшүүрэй Бага-Кунагейн, Кабанскын аймагай Кабанскын, Хурамхаанай Дэрээнэй, Баргажанай Үүрэгэй болон бусад сельскэ, сомоной Соведүүд, тэдэнэй гүйсэдкомууд һайнаар хүдэлнэ гэхэ хэрэгтэй.

Газар нэмэжэ ашаглаха талаар сельскэ, сомоной Соведүүд нилээд хүдэлмэри ябуулна. Донецкэ областиин Иванопольско сельскэ ба Красноторско поселково Соведүүдэй «Газарые сэгнэгты, аршалагты» гэһэн үүсхэл дэмжэн Мухар-Шэбэрэй аймагай Хонхолын сельскэ Совет намаг хатаажа, бургааһа отолжо. 56,3 гектар шэнэ газар хахалуулаа. Иимэ ажал һайнаар ябуулһанай түлөө манай республикын 7 сельскэ Соведүүд, нютагай Соведүүдэй 43 эдэбхитэд 1974 ондо ВДНХ-да ошохо эрхэ олоо һэн.

Урдахи һунгалтын үедэ республикымнай һунгагшад депутадуудтаа 2764 захяа үгэһэн байгаа. Мүнөө тэдэнэй ехэнхинь дүүргэгдэнхэй, зариманиинь дүүргэгдэхэ болонхой. Һунгагшадай захяа, илангаа Баргажанай, Хяагтын, Ахын аймагуудта һайнаар дүүргэгдээ. Республика доторнай һургуули, медицинскэ болон һургуулида ороогүй хүүгэдэй эмхи зургаанууд, байрын гэрнүүд, магазинууд, столовонууд, клубууд, библиотекэнүүд, хүүргэнүүд, үйлэдбэриин байранууд баригдаа.

Хяагтын аймагай Соведтэ һунгагшадай 44 захяа ороһон юм. Жэл хахадай туршада тэдэнэй 35-ниинь дүүргэгдээ, Шара-Гол гэжэ нютагта 80 һурагшадай байха интернат, Хираанай Адагта соёлой байшан, Новодесятниво ба Дүнгын-Адаг тосхонуудта һургуулиин шэнэ байшангууд баригдаа. Тинхэдэ Мухар-Шэбэрэй аймагай Хушуун-Үзүүрэй сомоной, Улаан-Үдын аймагай Ивалгын поселково Соведүүдтэ һунгагшадай захяа дүүргэхэ талаар ехэ юумэн хэгдэһэн байха.

Нютагай Соведүүдые һунгаха һүүлшын һунгалтаһаа хойшо үнгэрһэн хоёр жэлэй хүдэлмэриин дүн хэлэхэ зуураа, энэ саг соо Соведүүдэй ниитэ-эмхидхэлэй хүдэлмэри нилээд һайжараа гэхэ хэрэгтэй. Нютагай бүхы Соведүүд ажал хүдэлмэреэ холын хараатай түсэб табижа ябуулдаг болоо, депутадуудай үүсхэл, оролдолго дээшэлээ. Ажахын шухала һалбаринууд дээрэ депутадуудай 300 гаран постнууд хүдэлнэ, хабарай тарилгын, ургаса хуряалгын үедэ колхоз, совхозуудта депутадуудай саг зуурын 400-аад постнууд байгуулагдана.

Гэхэтэй хамта нютагай зарим Соведүүдэй ажал хүдэлмэри сагай эрилтын хэмжээндэ хүрэнэгүй. Хэдэ хэдэн Соведүүдэй гүйсэдкомууд үүсхэл, оролдолго багатайгаар, хуушан янзаараа хүдэлнэ, предприяти, организаци, колхоз, совхозууд болон эмхи зургаануудые һулаар хүтэлбэрилнэ, тэдэнэй ажал хүдэлмэридэ мүртэй туһа хүргэнэгүй.

Мүнөө болохоёо байгаа һунгалта нютагай Соведүүдэй ажал хүдэлмэри эрид һайжаруулха, КПСС-эй Центральна Комитедэй, Советскэ правительствын табиһан зорилгонуудые бэелүүлгэдэ ехэ нүлөө үзүүлхэ юм.

Г. ВОРОНИН,
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй эмхидхэлэй таһагые даагша.

Захил, дурадхалнуудаа хэлэбэ

Новоселенгинск тосхоной соёлой байшан соо һунгагшад олоороо сугларжа, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат Наталья Бабасановна Лхамажаповатай болон аймагай, сомоной Соведүүдэй депутадта кандидадуудтай уулзаба. Депутадта кандидадуудтай уулзалгын суглаае Новоселенгинскын сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ С. Д. Санжиев нээбэ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат Н. Б. Лхамажаповагай этигэмжэтэ нүүр, Сэлэнгын совхозой 1-дэхи отделениие даагша Г. Ц. Жамбалов депутадта кандидадай намтар, ажал, хүдэлмэри тухай сугларагшадта хөөрэжэ үгөө.

Һунгагшадай зүгһөө харгы заһабарилдаг участогай хүдэлмэришэд М. Борисова, Ф. Ульянов, багша О. Горелова, Сэлэнгын совхозой Бургаастайн һаалиин фермын тугалшан М. Жертанова гэгшэд үгэ хэлэхэдээ, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн Н. Б. Лхамажаповагай болон нютагай Соведүүдэй депутадта кандидадуудай кандидатурые һайшаан дэмжээд, һунгагшадай зүгһөө захил, дурадхалнуудые тэнэнэртэ хэлэһэн байна.

Р. БАЛДАНОВ,
манай корр.

АГИТПУНКТЫН ГАЛХАН

Улаан-Үдын 9-дэхи һургуулиин дэргэдэ түхеэрэгдэһэн һунгуулиин гурбадахи участогай агитпункт гоё һайханаар шэмэглэгдэнхэй. Эндэ ороходо ариг сэбэр, уужам һаруул. Буркоопсоюзай партийна организациин коммунист В. И. Лобанов энэ агитпунктые даана. 120 агитатор гурбадахи участогай һунгагшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулна.

Һунгалтада бэлдэжэ эхилһэн сагһаа хойшо агитаторнуудай семинар хоёр дахин үнгэргэгдөө. Үдэр бүриин дежурство агитпунктда эмхидхэгдэнхэй. Һунгагшадай асуудалнуудта тодо харюунууд эндэ үгтэдэг. Һунгалтын үдэрые нэрэтэй солотойгоор угтахые уряалһан ханын һонинууд гаргагдана. Тус участогай һунгагшадай список табигдажа дүүргэгдээ.

Агитаторнууд Р. А. Алексеев, Г. А. Конопелько, Г. А. Леонова, В. И. Мордоев, Н. Ф. Абросов гэгшэд һунгалтын урда тээхи хэмжээ ябуулганууднта эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Д. КОЛМАКОВ.

ШҮДЭ ЭМНЭЛГЫН ПОЛИКЛИНИКЭДЭ

ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэдэй тосхондохи байрын олон дабхар шэнэ гэрнүүдэй нэгэн соо шүдэ эмнэлгын поликлиникэ түбхинэнхэй. Эндэ шүдэ эмнэлгын талаар тусхай мэргэжэлтэй врачнууд, операци хэхэ, муудаһан, эмнэлгээр аргалагдахаяа болиһон шүдэ абажа хаяха хирургнууд, хэмэл шүдэ дархалдаг технигүүд, рентгенэй мэргэжэлтэд гэхэ мэтэ олон мэргэжэлтэд ажаллана.

— Манай поликлиникэ байгуулагдаһаар хоёр жэл боложо байна. Эмнэлгын бүхы түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдээр хангаха хэрэгтэ ЛВРЗ-гэй захиргаан ехэ туһаламжа үзүүлдэг, хүдэлмэришэдэйнгөө элүүр энхын түлөө айхабтар оролдолготой байдаг юм, —гэжэ тус поликлиникые даагша Зинаида Григорьевна Тармаева хөөрэнэ. — Үнгэрэгшэ жэл манай поликлиникын мэргэжэлтэд 92566 хүндэ эмнэлгын туһаламжа үзүүлээ.

Зурагууд дээрэ: шүдэнэй врач Светлана Гунгаева. Шүдэнэй техник Людмила Перевалова ажал дээрээ.

В. МУЛЛЕРАЙ фото.

Ородой түрүүшын революциин болоһоор 70 жэлэй ойдо

ТҮҮХЭТЭ СЪЕЗД

Советскэ Союзай Коммунис партиин баян түүхэдэ РСДРП-гэй III съезд онсо һуури эзэлдэг. Энэ съездые зарлахаһаа урид парти доторой шанга тэмсэл шэнэ түхэлэй партиие бэхижүүлхэ хэрэгтэ шухала шата боложо үгэһэн байна. Революционно марксис теореор зэбсэгжэһэн большевигүүд энэ тэмсэлдэ нягтаар жагсан бодоһон бэлэй.

РСДРП-гэй III съездын шиидхэбэринүүд ородой нэгэдэхи революциин үедэ партиин тактическа хараа шугамай үндэһэ һууринь болоһон юм. Тус съездын хараалһан программа Россиин ажалшан арадые революционно тэмсэлдэ уряалһан байгаа бшуу.

Мартов, Аксельрод, Троцкий, Плеханов ба тэдэнэй тала баригшад партийна журамые эбдэһэн байгаа. Тиимэ болохолоороо РСДРП нэгэ адли хараа шугам баримталха аргагүй болоһон юм. Иимэ байдалда РСДРП-гэй III съезд заатагүй зарлаха шухала болоһон байгаа.

Большевигүүдэй туг доро партиин нэгэдэлэй бэхижэхээ байһые ойлгоһон меньшевигүүд съезд зарлалтые болюулха, һаад хэхэ гэжэ һэдэһэн байна. Зүгөөр энэнь бүтээгүй.

Партиин эмхидхэл ба тактика съездын зүбшэхэ гол зүйл болохо ёһотой гэжэ В. И. Ленин зааһан байдаг.

РСДРП-гэй III съезд 1905 оной апрелиин 12-һоо апрелиин 27 болотор Лондондо болоһон юм. Ородой нэгэдэхи революциин халуун амисхаал съездын хүдэлмэридэ элеэр мэдэрэгдэжэ байгаа бэлэй.

Зэбсэгтэ восстани, саг зуурын революционно правительство тухай, партиһаа таһарһан хуби (меньшевигүүд) тухай, национальна социал-демократическа организацинууд болон социал — революционернүүдтэй ямар политика ябуулха тухай, партиин Устав болон бусад асуудалнууд тус съезд дээрэ хаража үзэгдэбэ.

Тус съезд В. И. Ленинэй нарин нягта хүтэлбэри доро үнгэржэ, тэрэнэй бэлдэһэн гол резолюцинууд баталан абтаа һэн. В. И. Ленин энэ съезд дээрэ 100 дахин боложо, үгэ хэлэһэн, дурадхалнуудые оруулһан байгаа гэжэ протоколнуудынь гэршэлдэг.

III съезд революциин шухала асуудалнуудые хаража үзэһэн, хүдэлмэришэн анги дарлагдаһан ажалшадай ударидахы хүсэн байха ёһотой гэжэ үшөө дахин тодорхойлһон юм. Тиигэжэ буржуазно-демократическа революци илаха зэргэтэй гэжэ резолюци доторнь заагдаһан байгаа.

Партиин III съездын боложо байха үедэ Женевэдэ конференци зарлаһан меньшевигүүд резолюци соогоо буржуазно - демократическа революциие буржуази толгойлхо ёһотой гэһэн шиидхэбэри гаргаа. Хүдэлмэришэн анги буржуазида туһалха ёһотой, тиихэдээ хүдэлмэришэн таряашан хоёрой нэгэдэл хэрэгүй гэжэ баталһан байдаг.

РСДРП-гэй III съезд дээрэ А. В. Луначарский зэбсэгтэ буһалгаан тухай элидхэл хэбэ. Съезд энэ асуудалаар олон түмэндэ ойлгосотой иимэ шиидхэбэри баталан абаа: 8 часай ажалай үдэр тогтоохо, хүдэлмэришэдые зэбсэглэхэ, тэрэшэлэн революционно арми байгуулха, таряашадай революционно комитедүүдые байгуулха, помещигүүдэй газарые буляажа абаад, таряашадта хубаажа үгэхэ, таряашадые зэбсэглэхэ. Тиигэжэ большевигүүд зэбсэгтэ буһалгаае хэхээр Россиин арад зониие бэлдэжэ эхилһэн түүхэтэй.

Саг зуурын революционно правительство зэбсэгтэ буһалгаанай орган байһан тула бүхы засагаа гартаа абаха ёһотой гэжэ РСДРП-гэй III съезд тогтоол соогоо зааһан байдаг.

«Таряашадай хүдэлөөндэ политическэ үзэл бодол нэбтэрүүлхэ, хүдэлмэришэн ангитай холбоогүйгөөр таряашад газар абажа шадахагүй гэжэ ойлгуулха гээшэ партиин шухала зорилго болоно» гэжэ В. И. Ленин зааһан байна.

Хүдэлмэришэн анги ба таряашадай хоорондохи нягта холбооной түлөө тэмсэлэй ленинскэ тактикые III съезд баталан абаа һэн.

Партиин III съезд партиин зэргые бэхижүүлхэ талаар шиидхэбэри баталан абаа бэлэй. Партиин Уставта хубилалта оруулан, Мартовай зохёоһон Уставай нэгэдэхи параграфай орондо Ленинэй зохёоһон параграф баталан абтаа һэн. «Искра» газетын хүдэлмэрилэгшэдэй III съезд дээрэ ерээгүй ушарые, тэрэнэй ажал ябуулгын партиин аша туһада таарахагүй байһые хараадаа абан, тус газетэ «партиин центральна орган боложо шадахагүй» гэһэн шиидхэбэри баталан абтаа һэн.

РСДРП-гэй III съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүд буржуазно - демократическа революциин илалтын, энэ революциие социалис революци болотор хүгжөөхэ дайшалхы программа болоно гэжэ партийна организацинууд ойлгоһон байна.

1905 оной үйлэ хэрэгүүд большевигүүдэй, III съездын хараа шугамай зүб байһые гэршэлээ. Большевигүүд III съездын шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, хаанта засагые унагаахын түлөө арад зоной тэмсэлые ударидаһан байна.

Большевигүүд В. И. Ленинэй ударидалга доро ородой нэгэдэхи революциин үедэ олон миллион арадые ударидажа, научна коммунизмын теориие революционно бодото байдалтай холбожо шадаһан байна. Энэнэй ашаар Агууехэ Октябриин социалис революци илаһан байна бшуу.

Агууехэ Октябриин социалис революци хүн түрэлтэнэй түүхэдэ шэнэ хуудаһа нээһэн юм. СССР дотор социализм байгуулгын үедэ ехэ амжалтанууд туйлагдажа, манай Эхэ орониие баян дэлгэр болгоһон, тэрэнэй хүсые бэхижүүлһэн байна.

СССР-тэ хүгжэнги социалис общество байгуулһан ушар хадаа КПСС-эй ажал ябуулгын шухала дүнгүүдэй нэгэн гээшэ. Партиин XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, манай ороной ажалшад коммунис байгуулалтын бүхы участогуудта шэнэ амжалтануудые туйлана.

Социалис оронуудай нэгэдэлэй бии болоһон ушар уласхоорондын хүдэлмэришэн ангиин, революционно бүхы хүсэнүүдэй гайхамшаг туйлалта мүн. Социалис оронуудай хоорондохи харилсаа холбоон, хани барисаан жэлһээ жэлдэ үргэдэнэ. Советскэ Союзай Коммунис парти марксистско-ленинскэ бусад партинуудтай хамта империализмда эсэргүү хамтын тэмсэлдэ, эб найрамдалай, демократиин ба социализмын түлөө, дэлхэйн коммунис, хүдэлмэришэнэй ба национальна сүлөөрэлын хүдэлөөе нягтаруулхын түлөө тэмсэлдэ хубитаяа ехээр оруулна.

КПСС-эй XXIV съездын зохёоһон эб найрамдалай программа уласхоорондын шахардуу шанга байдалые һуларуулха хэрэгтэ сэгнэшэгүй ехэ нүлөө үзүүлжэ байнхай. Эрдэм наукын үндэһэтэй, холын хараатай, дэлхэй дээрэ тохёолдоһон байдалые сэсэн мэргэнээр сэгнэһэниинь эб найрамдалай программын гол хүсэниинь болоно. Советскэ Союз, аха дүү социалис оронууд эб найрамдалда дуратай бусад хүнүүд «хүйтэн дайные» ханые унагаажа, ондо ондоо социальна байгуулалтатай оронуудай хоорондо эбэй ёһоор оршохо, алишье талада аша туһатай харилсаае холбоо байгуулха арга зам лээжэ үгэһэн байна.

Манай партиин ленинскэ национальна политика уласхоорондын оршон байдалда улам ехэ нүлөө үзүүлнэ гээд һүүлэй жэлнүүдэй үйлэ хэрэгүүд элеэр гэршэлнэ.

Коммунис партиие байгуулһан, бэхижүүлһэн, тэрэнэй хүтэлбэрилхы үүргые дээшэлүүлһэн ушар хүдэлмэришэн ангиин агууехэ туйлалтые, булаг шэнгеэр бурьялан байдаг хүсые харуулна.

РСДРП-гэй III съездын болоһоор үнгэрһэн 70 жэлэй туршада манай парти түүхэтэ амжалтануудые туйлаа гээд омогорхонгёор тэмдэглэхэ байнабди. Марксизм-ленинизмын мүнхэ һургаалда үнэн сэхэ байһанай ашаар КПСС ехэ амжалтануудые туйлажа шадаа. Маркс, Энгельс, Ленинэй һургаалые ажабайдалдаа бодотоор бэелүүлдэг ушар, парти арад хоёрой хоорондохи эбдэршэгүй нэгэдэл саашанхи амжалтануудаймнай эшэ үндэһэн боложо үгэнэ.

Ленинизмын туг доро, ленинскэ партиин хүтэлбэри доро совет арад орон дотороо коммунизм байгуулгын шэнэ туйлалтанууд тээшэ амжалтатайгаар дабшана.

А. ТЫХЕШКИН,
Буряадай хүдөө ажахын институдай КПСС-эй түүхын кафедрын багша.

Эхэ оронойнай солдадууд

ДУУГАА ДУУЛААШ ДҮЛЭН СООГУУР

Аяар гушаад ондо Буряадай драмын театрай артистнарай Хэжэнгэдэ ерэхэдэнь, бишыхан Сампил хүбүүн ехэл һонирхоһон, би заатагүй артист болохоб гэжэ сэдьхэһэн байгаа. Удангүй 1936 ондо Хэжэнгын долоон жэлэй һургуулиин 7-дохи класс дүүргэмсээрээ, Улаан-Үдын Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй театральна училищида орожо, тэндээ 4 жэл һуража дүүргэхээ байтараа, Улаан Армиин албанда абтажа, Номгон далайн Уһан Сэрэгэй Флодой алба хэжэ эхилһэн байна. Сэрэгэй алба хэжэ байхадаа, Сампил Базарович Цыренов частиингаа уран һайханай самодеятельностьда эдэбхитэйгээр хабаадалсаа, түрэл буряадшье дуугаа, шүлэгөөшье уянгатай гоёхоноор уншадаг байһан юм.

Удангүй 1941 оной июниин 22-то хүн түрэлтэнэй түүхэдэ һүрөөтэй үдэр болобо. Ажабайдал гү, али үхэл гү гэһэн хатуу шанга тангариг совет хүнүүдэй урда табигдаба. Энэ үедэ Сампил Базарович ойрохон сагай курсада һуража, 82 мм. ротно-миномётно батарейн хоёрдохи, мүн һүүлээрнь нэгэдэхи номерой миномётчик боложо, Советскэ Союзай Маршал К. К. Рокоссовскиин команда доро 1942 оной ноябрьда Донской фронтдо дайн байлдаанда оробо. Энэ үедэ немецкэ булимтарагшадай дабагдашагүй хүшэр бүхөөр түхеэрэгдэһэн сэрэгэй бүхэжүүлгэнүүдые бута һамна сохижо намнаха гэһэн захиралтанууд маанадые зоригжуулаа һэн гэжэ Сампил Базарович хэлэнэ.

1942 оной ноябрьһаа январь болотор үсэд шанга тулалдаан үдэр, һүнигүй боложо, Котельниковэ гэжэ городые эзэлжэ, олон тээшээ һалаа харгытай Дубовни гэжэ түмэр харгын ехэ бэлшэр станциие эзэлээ.

Ростовско областиин Мокросолено ба Сухосолено гэжэ томонууд һууринуудые сүлөөлхын тула үсэд шанга тулалдаанай үедэ тэрэнэй даажа ябаһан миномётно батарейн хажууда ехэ буугай һомон тэһэржэ, миномедыень гэмтээбэ. Тиихэдэнь Сампил Базарович хайлаагаар хүйтэн газарые хиижэ, миномедоо дахинаа тодхобо. Энэ үедэ баруун гараа шархатажа, хоёр шэхээ дүлиир шэбэ. Эндэһээ госпитальдо ороһон байна.

«Талаан болоходоо, бараг хүнгөөр шархатаһан байжа, дахин частьдаа бусажа, ПТР-эй курсада һуража, тэндэһээ Волховско фронтын 35-дахи танкова бригадада ПТРэй расчедой нэгэдэхи номер болоо һэм. 1943 оной январь һарада Новгород гэжэ һууриниие эзэлһэн байнабди. Энэ һууринай байһан газарта 1942 ондо немецүүдэй малтаһан окопые саашань малтажа гүнзэгы болгоод, бидэ зосоонь хэбтээбди гэжэ хөөрөө һэн. Энэ үедэ 1944 оной июль, август һара багаар фронтнуудай бүхы участогуудаар манай сэрэгшэд урагшаа дабхижа байба. Үхэлэйнгөө урда үндыхэ гээшэдэл дайсад һүүлшынгээ хүсөөр үһөөгөө абаха гэжэ оролдоно. Ригэ хото хүрэтэр оройдоол арба гаран модо байгаа. Тиигэбэшье үдэр, һүни гэжэ мэдээгүйбди, үсэд шанга тулалдаан боложол байна. Ригэ, Болдони гэһэн шоссей харгыгаар дайсадай олон тоотой ехэ ба бага түхэлэй буунуудые шэрэһэн машинанууд суба жал байгаа ха. Тиихэдэ бидэнэр оройдоол ротоһоо 12 хүн үлөөбди. 8—9 үдэр соо аргагүй хүреэлэгдэжэ орошообди. Би эндэ «Т-4» гэжэ немецкэ танкые буудажа галдааб. Зосоонь һуужа ябаһан 3 немецүүдые үгы хэһэн байнаб. Арбан хоног үнгэрһэнэй һүүлдэ бидэ энэ хүреэлэлгэһээ гараабди».

Тэрэ үедэ Сампил Базаровые Эхэ ороноо хамгаалгын дайнай хоёрдохи шатын орденоор шагнаһан юм. Хүреэлэлгын һүүлдэ тэдэнэр оройдоол 7 хүн болобо. 1944 оной ноябриин долооной һайндэрые Неман мүрэндэ дүтэхэнэ тэмдэглэбэ. Тиигээд эндээ тэдэнэртэ шэнэ хүсэ нэмээжэ, Ленинградай фронттой нэгэдүүлһэн байна. Иигэжэ Дон мүрэнэй захаһаа Неман хүрэтэр дайлалдажа дайгаа дүүргээбди гэжэ хөөрөө юм. Дайгаа даража, даагаяа һүүлдэһэнэй һүүлдэ 29-дэхи Улаан тугта бронепоездын дивизидэ үхэр буугай командир боложо, 1946 он болотор албаяа хэжэ, тэндэһээ эхэ нютаг Хэжэнгээ Сампил Цыренов бусажа ерэһээр, мүнөөдэр болотор Хэжэнгын интернат-һургуулида багшална. Сампил Базарович 1967 ондо Буряадай гүрэнэй Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшын институт заочноор дүүргээ юм. Иигэжэ Сампил Базарович Цыренов дайн байлдаанай гал дүлэн соогуур ябажа, амиды мэндэ бусажа ерээд, түрэһэн нютагтаа төбхэр 29 жэлдэ багшалжа байна.

П. СОДБОЕВ.

Франциин сэрэгэй корабльнууд Ленинград ерэхэнь

Урда тээнь хэлсэгдэһэнэй ёһоор, Франциин ВМС-эй Атлантическа эскадрын командалагша вице-адмирал С. Потрокилын туг доро тамардаг «Кольбер» крейсерһээ, «Ле Норман» гэжэ харуулай корабльһаа бүридэһэн, Франциин сэрэгэй корабльнуудай отряд июниин 2-һоо 6 хүрэтэрхи үе соо Ленинградта айлшаар ерэхэнь.

Совет сэрэгэй корабльнуудай отряд энээндэнь харюу болгон, 1975 оной зун Франци ошохо юм.

(ТАСС).

Уласхоорондын шэнжэлэл

ГУРБАН ЖЭЛ ҮНГЭРҺЭН ХОЙНО

Илалтын жэлнүүдэй ой байдаг, тэмсэлнүүдэйшье ой байдаг... «Гэбэшье, «СССР США хоёрой хоорондохи харилсаануудай үндэһэ һуури тушаа» хэлсээндэ гар табигдаһаар гурбан жэлэй ойе алишье тээшэнь тоолоходо болохо байна. Юуб гэхэдэ, 1972 оной майн 29-дэ Москвада зарлагдаһан совет-американ дээдэ тушаалтадай түрүүшын уулзалгын үедэ энэ документ баталан абтаһан юм. Тэрэ документ хадаа Холбоото Штадуудай гадаадын политикада үнэн зүб ухаан бодолой мандаһандал адли уласхоорондын байдалые гуримшуулхын түлөө тэмсэлдэ Советскэ Союзай түйлай ехэ илалта болоһон. Энэ үйлэ хэрэг «хүйтэн дайнһаа» арсажа, амгалан ёһоор зэргэ оршон ажаһууха ябадалда хоёр ехэ гүрэнэй хоорондохи харилсаануудта шиидхэхы удха шанартай байһан, Советскэ Союз, мүн Холбоото Штадууд «...ядерна үе сагта тэдэнэй хоорондохи харилсаануудые амгалан ёһоор зэргэ оршон ажаһуулгаар дэмжэхэһээ бэшэ ондоо арга боломжо үгы гэһэн ниитэ ойлгомжоһоо эхи заха абаха зэргэтэй» гээд дээрэ дурсагдагша документ дотор хэлэгдэнэ.

Зүгөөр тэмдэглэгдэжэ байһан энэ ойдо тэмсэл соогуур хүрэгдэбэ. Юуб гэхэдэ, уласхоорондын шахардуу шанга байдалые һуларуулхын түлөө гурбан жэлэй туршада бэрхэшээлтэ тэмсэл эсэшэгүйгөөр ябуулагдаһан байна.

Бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ байһан политикын зүб, аша үрэтэй байһанииие ажабайдал эли тодоор гэршэлэн харуулба. Тодорхойлон хэлэбэл, үнгэрһэн үе соо ядерна дай зайсуулха тухай совет-американ түүхэтэ хэлсээндэ гар табигдаа, ядерна буу зэбсэг газар доро туршалгые хизаарлаха тушаа хоёр правительствын хоорондо хэлсээн хэгдээ, амгалан байдалай олон хэрэгээр харилсаа тогтоохо тухай хэдэн арбаад хэлсээн баталагдаа.

Энэ замаар дабшаха зуураа шахардуу шанга байдал һуларуулга ба эб найрамдалда дурагүй, «хүйтэн дайе» һэргээхэ дуратайшуултай шанга тэмсэл хэхэ хэрэгтэй байһанииие үнгэрһэн гурбан жэл харуулба. «Далайн саадахи хархисуудай СССР-эй дотоодын хэрэгүүдтэ хабаарха һэдэлгэ гарган, худалдаа наймаан тухай 1972 оной хабар баталагдаһан совет-американ хэлсээе хүсэндэнь хүргүүлээгүйнь бүгэдэндэ ойлгосотой. Һүүлэй һүүлдэ Холбоото Штадууд өөһэдөөл хохидолдо ороо һэн. Гадна сэрэгэй талаар үлүү байдалтай болохые оролдон, Европын түбэй оронуудта алишье талаһаа зэбсэгтэ хүсэнүүд болон буу зэбсэг хороохо тухай Венэдэ хэгдэжэ байһан хэлсээнүүдтэ НАТО-гай хүтэлбэри баригшадай хоёр жэлэй туршада һаад ушаруулжа байһаниинь мэдээжэ, 1974 ондо сэрэгэй эгээл ехэ бюджедтэй байһан НАТО-гай оронууд 1975 ондо тэрэнээ бүри дээшэлүүлхээр түхеэрэнхэй.

Тобшоор хэлэбэл, «харилсаануудай үндэһэ һууринуудта» гар табигдаһаар гурбан жэлэй ойе тэмдэглэхэ зуураа, нэн түрүүн ерээдүйн зорилгонуудые хараада абаха шухала. Мэдээжэ болоһоной ёһоор, үндэр тушаалтадай совет-американ ээлжээтэ уулзалга боложо, уласхоорондын шахардуу байдалые һуларуулгада шэнэ алхам хэгдэхэ ёһотой. Аюулгүй байдал ба харилсаануудай талаар ниитэ Европын зүблөөнэй түгэсхэлэй шата, буу зэбсэг хуряаха талаар бүхэдэлхэйн конференци зарлагдаха, уласхоорондын бусад шухала асуудалнуудаар хэлсээнүүд хэгдэхэ байна. Бултанайнь уг зорилго — дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлгэ мүн. «Хүн түрэлтэнэй ажабайдалһаа дайн гээшые усадхахын тула ондоо арадууд ба гүрэнүүдтэй хамта шадаха хамаг юумэ хуу хэхээр эрид шиидэнги байһан тухайгаа совет арад, Совет гүрэн үшөө дахин мэдүүлнэ» гээд арадууд, парламентнууд ба правительствануудта КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ба Советскэ Союзай правительствын һаяхан хандаһан Хандалга соо тэмдэглэгдэнэ.

Хуушан түхэлдөө орожо байна

«Фаланга», Политическэ удхатайгаар хэлэгдэһэн энэ үгэ испан фашистнуудай партиин ажал ябуулга һануулна. Ливанай фалангистнуудай (араб хэлэн дээрэ катаиб) хорото ябуулганууд тушаа хэлэгдэхэдэнь, муухай ойлгомжо толгойдо ороно. Ливанай фалангис партиин гэшүүдэй хэһэн Палестинын хүдэлөөндэ эсэргүү хорото ябуулганууд үнгэрһэн неделидэ энэ ороной политическэ байдалда горитойхон бэрхэшээл тохёолдуулба. Энэ бэрхэшээлтэ байдал үшөө Израилиин зэбсэгтэ ябуулгануудаар бүришье хүндэрөө.

Энэ бэрхэшээлтэ байдал юунһээ эхилээб гэхэдэ, фалангистнууд тэмсэлдэ бодоһон Палестинын хүдэлөөнэй Бейрутдэхи отрядуудтай зэбсэгтэ хэмороо эмхидхээ. Катаиб (фалангистнууд) — Ливанай хархис хүсэнэй түмэр нюдарга, хүдэлмэришэн анги ба таряашадай буһалгаа дараха хэрэгтэ нэгэ бэшэ хэрэглэгдэһэн парти мүн. Мүнөөшье тус парти, (түрүүшынхеэ бэшэ) Израилиин ээрхэг түримхэй ябуулгын хойшолонгуудые усадхахын түлөө тэмсэлдэ бодоһон палестинцуудай урдаһаа өөрынгөө отрядые ябуулаа. Орон нютагһаа үлдүүлэгдэһэн палестинцууд Ливанай бүхы хүн зоной гурбанай нэгэ хуби болоно. Ливанай хархисууд ангиингаа зонхилхы эрхэ байдалда палестинцуудые аюул асарма хүсэн гэжэ тоолоно. Ниитэ зоной экономическа талаар ядуу байдалые (эд бараанай үнэ сэнгэй ургалта, мүнгэнэй сэнгэй уналга, хүдэлмэригүйдэлгэ) хархисууд Палестинэһээ үлдүүлэгшэдтэ тохохые һэдэһэн, оронойнгоо хамаг бүхы бэрхэшээлнүүдые палестинцууд дээрэ хаяхые оролдоһон байна.

Зэбсэгтэ тулалдаан үргэдэжэ эхилээ. Оронойнгоо национальна нэгэдэлые эбдэжэ байһан фалангистнуудай хорото ябуулгые хэрэглэн,, Израиль Ливанда эсэргүү ябуулгануудаа улам үргэдхэнэ. Бейрудтэ байгуулагдаһан сэрэгэй правительство тохёолдоод байһан бэрхэшээлтэ байдалые гуримшуулжа шадаагүй. Иимэ байдал хүршэ араб оронуудай һанааень зобоожо захалаа. Сириин премьер-министрэй орлогшо гадаадын хэрэгүүдэй министр А. Х. Хаддам туһалха зорилготойгоор Ливанай ниислэл хото ерээ.

Ливанай түрүү үзэлтэй национально-патриотическа хүсэнүүдэй оролдолгоор тохёолдоод байһан политическэ айхабтар бэрхэшээлтэ байдал заһагдаба гээшэ. Мэдээжэ политическэ ажал ябуулагша Р. Караме гэгшээр толгойлогдоһон граждан правительство Бейрудтэ хүдэлмэрилжэ эхилээ. Ливан өөрынгөө палестин аха дүүнэрэйнгээ талада байһан, саашадаашье байха гэжэ тэрэ правительство мэдүүлгэ хээ. Мүнөө орон доторхи байдал хуушан түхэлдөө орожо байна.

Намиби эрхэ сүлөөтэй болохо ёһотой

ООН-ой үүсхэлээр соносхогдоһон Урда Африкын колониальна арадуудтай һанаалаа нэгэ элгын уласхоорондын недели майн 30-да дүүрэбэ. Бүхы дэлхэйн түрүү үзэлтэй олониитэ, Африкын бэеэ даанхай оронуудай толгойлогшонор империализмын энэ түбидэхи һүүлшын хэрэм — ЮАР ба Родезидэ үндэһэ яһанай илгаа гаргадаг журамые үгы хэхын түлөө африкан арадуудай тэмсэлдэ, харин зонхилогшодой мэдэлдэ байһан Намиби болон бусад газарнуудые сүлөөлхын түлөө тэмсэлдэ бүхы хэмжээгээр туһалхаар бэлэн байһан тухайгаа дахин мэдүүлбэ. Эдэ үдэрнүүдтэ Намибида онсо анхарал хандуулагданхай.

Германиин колони байһан Намибиие дэлхэйн нэгэдэхи дайнай һүүлээр Нацинуудай лиги ЮАР-та үгэһэн байгаа. Эндэ байгуулагдаһан хархис журамые ООН буруушаагаад, зонхилон хүтэлбэрилхэ мандадыень усадхаһаншье һаань, ЮАР Намибиие эзэмдэһэн лэ зандаа. Бүри һүүлдэ ООН Намибида бэеэ даанхай байдал олгохо тухай резолюци абаһан. Гэбэшье энэ орондохи алмазай, ураанай, зэдэй, цинкын баян уурхайнуудые ашаглажа байһан уласхоорондын монополинуудай дэмжэлгээр ЮАР ООН-ой шиидхэбэринүүдые дүүргэнэгүй. Зонхилхы журамайнгаа урагшагүйдэжэ байһаниие ойлгоһон ЮАР колониальна дээрмэдэлгын нюуса аргануудые бэдэржэ эхилээ. Тэрэ аргануудайнь нэгэн гэхэдэ, бандустануудай журам — нютагайнь хүн зоной өөрын толгойлогшотой округуудые тогтоожо эхилээ. Эндэ бэеэ даанхай ямаршье эрхэ сүлөө тухай хэлэхын аргагүй. Тэдээндэ аша үрэ багатай, хооһон губи газар үгтэнхэй. Оронойнь бүхы хүн зоной 11 процент болохо 100 мянган сагаан шарайтай мүлжэн дарлагшад газарайнь дүрбэнэй гурбаһаа дээшэ эгээл һайн хубиие эзэмдэнэ. Бодото дээрээ гүрэнэй засаг сагаан шарайта мүлжэгшэдэй гарта юм.

ЮАР өөрынгөө колониальна политикын бодото нюур шарайе һаяхан эли тодоор харуулба. 1975 оной майн 30 хүрэтэр Намибиие хуули бусаар эзэмдэлгээ болюулха тухай соносхохо эрилтэтэй ООН-ой Аюулгүйн Соведэй шиидхэбэри дүүргэхэһээ ЮАР арсаад, энэ орондо үшөө «үлэхэ хүсэлэнтэй» байһанаа мэдүүлээ. Иимэ болоод байхадань ООН ЮАР тушаа баалалтын хэмжээнүүдые абаха болоно. ООН-оор ба Африкын нэгэдэлэй организацаар мэдэрэгдэһэн Баруун-Урда Африкын арадай организаци «эхэ ороноо хариин ээрхэг түримхэйшүүлһээ гүйсэд сүлөөлхын тула зэбсэгтэ тэмсэлээ улам шангадхаха» шухала тухай мэдүүлгэ хээ. Намибиин арадай энэ тэмсэлэй түгэс илалтаар дүүрэхэ байһанда ямаршье маргалта байхагүй. Юуб гэхэдэ, тус арадые дэлхэйн түрүү үзэлтэй олониитэ, Африкын бэеэ даанхай бүхы оронууд дэмжэн туһална бшуу.

Э. БАСКАКОВ,
А. БИРЮКОВ,
Ю. ФЕДУТИНОВ.
(ТАСС).

УНШАГТЫ, *һонирхохол байхат*

ХЭДЭГЭНЭЭН-САМОЛЕТ

БАРУУН ГЕРМАНИИН Кельн хотодо ажаһуудаг Гюнтер Майбаум спортивна самоледуудай модель зохёодог юм. Тиихэдэ эгээл жаахан модель бүтээлгээр рекорд тогтообо. Эссен хотодо нээгдэһэн агаарай спортын выставкэдэ оройдоол 16 грамм шэгнүүртэй «хармаан соо хээд ябахаар бишыхан самоледой» модель табиһан байна. Хоёр далиинь утань 24 миллиметр юм.

Бишыхан резинэ мотоортой самоледые хангахын тула каучугаар нариихан утаһа гаргаха гээшэ конструкторта айхабтар орёо техническэ асуудал байгаа. Энэ утаһан тухай түхеэрэлгээр томогдон орёогдодог. Двигателиин бүтээгдэхэдэнь, энэ багахан самолет хэдэгэнээндэл адляар огторгой өөдэ дэгдэһэн байгаа.

АНТАРКТИКАДА ОЛДОҺОН ЗҮЙЛ

АНТАРКТИКАДАХИ вице-коммодор Марамбиогой нэрэмжэтэ арал дээрэ үни хада үхэжэ үгы болоһон пингвинүүдэй бэенүүд олдоһон байна. Эдэнэй утань 1,8 метр болоно.

Аргентинын, Америкын эрдэмтэдэй олоһон энэ зүйл тухай Антарктидын хэрэгүүдые эрхилдэг национальна управлени мэдээсэхэдээ, дулаахан сагай уларилтай районуудта ургадаг дэльбэгэр ехэ набшаһанай шулуун шэнги хатуу болошоһон үлэгдэлнүүд, мүн моллюскануудай шэнэ түхэлнүүд ондоо тээгүүр олдоһон байгаа гээд тэмдэглэнэ.

Эрдэмтэдэй баталһанай ёһоор, эртэ урда сагта Шэнэ Зеланди Антарктидатай ниилэнхэй байһан юм гэһэн теорие эдэ зүйлнүүд батална.

АН АМИТАДЫЕ АЙЛГАН ҺУРДӨӨНЭГҮЙ

СЕНЕГАЛАЙ Ниоколо-Коба гэдэг национальна парк үзэсхэлэн һайхан газар юм. Хүн зоной заповедник соогуур ябажа харахадань, ан амитад айжа һүрдэдэггүй, бэеэ дааһан байдалтай болоһон сагһаа хойшо Сенегалай Республика Баруун Африкын олон районуудта хомор болошоһон арсалан, заан, гиппопотам, мүн томо ехэ бусад амитадые агнахаар хориһон хуули баталан абаһан байгаа. Фотоаппарат бариһан хүнүүд — эрдэмтэд байгаалида дуратайшуул энэ национальна паркда орожо шадаха һэн.

Иигэжэ олондо мэдээжэ үргэн ехэ заповедник Гамби мүрэнэй эхиндэ байгуулагдаа. Элбэг уһан, набтар гүбээнүүд, ой урөу ороһон саванна — эдэ бүгэдэ таарамжатай байдал байгуулна. Хүнүүд байгаалида анхаралтайгаар хандажа, хоморой шухаг ехэ амитадые сахин хамгаалхаһаа гадна эдэниие олошоруулна.

Мүнөө Ниоколо-Коба гэдэг национальна парк соо 130 гаран түрэлэй ан амитад тоологдоно.

АГААРТА БОЛОҺОН ТУЛАЛДААН

ХОРОГСКО ГЭС-эй монтер Х. Джумахонов агнууриин юрэ бусын олзо омогтой гэртээ бусаба. Хабшаа хүндынүүдэй нэгэндэ электро-дамжуулгын лини шалгажа ябатараа, һэ бартаа юушьеб бажууһан бүргэдэй газар руу унажа ябахые гэнтэ харажархёо. Агаарта эхилһэн тулалдаан газар дээрэ үргэлжэлбэ. Үнэгэн мяхалһан шубуунтай тэмсэһэн байгаа. Хараха янзада, шанга тулалдаанай эхиндэ үнэгэн бүргэдэй хэдэн удаа хүндөөр шархатуулһан хэбэртэй.

Х. Джумахонов пиджагаа дээгүүрнь хаяжа баряад, эдэниие гэртээ асарба. Һара соо эдэнэй шархын эдэгэхэдэ, тэдэ шубуун болон үнэгые һургуулиин амитадай буланда дамжуулан үгэһэн байгаа.

(ТАСС).

СОЁЛОЙ ҺОНИНУУД

ОРОД ДРАМЫН ТЕАТР ХЯАГТАДА

Буряадай гүрэнэй ород драмын театрай коллектив Хяагтын аймагай ажалшадта зүжэгүүдээ харуулжа байна. Майн 21-дэ аймагай Соёлой ордон соо тэдэнэй түрүүшын «Характеры» гэжэ зүжэгые тус хотын ажалшад угаа һонирхолтойгоор хараба. Хойто үдэрынь театрай коллектив «Пограничный» совхозой түб Хяагтын-Адаг тосхоной клуб соо «Такси в течение получаса» гэһэн зүжэг табяа. Мүн тэрэ үдэрэй үдэшэ хяагтынхидта А. Островскиин «Красавец-мужчина» гэһэн комеди зүжэг харуулһан байна.

Театрай коллектив майн 21-һээ июниин 1 хүрэтэр найман ондоо зүжэг табяа. Тэдэнэй репертуарта «Характеры», «Красавец-мужчина», «Варшавская мелодия», «Валентин и Валентина», «Такси в течение получаса», «Трамвай «Желание», «Два мастера», «Два клена» гэһэн зүжэгүүд оролсоно.

Тус театр Ехэ-Нуга, Хүдэрэ-Сомон, Тамир, Үнгэрхы, Наушки, Хяагтын-Адаг нютагуудаар ябажа, зүжэгүүдээ табиха. Ажалшад театрай зүжэгшэдэй наадые альга ташан баяртайгаар угтан харана.

Д. ЦЫБЕНОВ.

ЭРХИМЛЭБЭ

Республикын хүдөө нютагуудай киномеханигуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй энэ жэлэй нэгэдэхи кварталай дүнгүүдые гаргахада, Захааминай аймагай кинофикациин коллектив эрхимлэһэн юм. Тиигэжэ энэ коллективтэ Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба профсоюзуудай областной соведэй дамжуулгын Улаан туг барюулагдаба.

Захааминай аймагай киномеханигууд һүүлэй жэлнүүдтэ хүдөө ажалшадта кино харуулха ажалаа нилээд һайжаруулжа, һайн амжалтатай ябана. Тэдэнэр нэгэнтэ бэшэ республика дотороо эрхимлэжэ, дамжуулгын туг ба мүнгэн шанда хүртэһэн байха юм.

Эндэхи кинофикациин хүдэлмэрилэгшэд һаяхан ажалай шэнэ амжалта түйлаһан тухайгаа мэдээсэбэ. Тэдэнэр коллективэйнгээ табан жэлэй түсэбтэ даабариие болзорһоонь 7 һараар урид дүүргэһэн байна. Киномеханигууд Д. Ц. Шагжеев, С. Э. Очирова, П. Б. Боршонов, О. М. Тубшинова, С. Ш. Доржиев болон бусад эрхим ажалаараа онсо шалгарна.

Манай корр.

Футбол. БАҺАЛ ВРАТАРЬ ЗЭМЭТЭЙ

«СЭЛЭНГЭ»: Георгий Бушуев, Борис Солонский, Анатолий Русяев, Виктор Чикачев, Алексей Кизеев, Владимир Плюснин (Михаил Пастухов 46), Юрий Изюмцев, Александр Калашников, Валерий Михнов, Сергей Бычков;

«СПАРТАК»: Вячеслав Дудник, Вячеслав Астраханкин, Юрий Фокин (Вячеслав Васильев 46), Еркин Маметов, Валерий Журавлев, Сергей Чекаев, Игорь Ремнев, Валерий Стрижов, Александр Масесов, Юрий Кудаев, Валерий Приведенцев;

Мүрысөөнэй судья — Бүхэсоюзна категориин республикын судья Владимир Косорев (Владивосток).
Наадаанай дүн — 2:1.

«А» классай хоёрдохи бүлэгтэ наададаг манай зоныи футболистнуудай дунда ээлжээтэ уулзалга майн 30-да үнгэргэгдэһэн байна. Энэ үдэр манай «Сэлэнгэ» командын футболистнуудта Семипалатинскын «Спартак» команда айлшаар ерэһэн. Эдэнэр мүнөөдөө үнгэргэгдөөд ябаһан табан наадаанда хоёр командые шүүһэн, гурбантайнь тэнсээд байхадаа, долоон очкотой болоһон байна. Харин шүүгдээ гэһэн хүсэнэгтэ бүхы командануудай дунда гансаараа нольтой ябана. Тиихэдэ «Сэлэнгэ» айлшадтаа орходоо гансал сохижо оруулһан бүмбэгынгөө тоогоор үлүү байжа, нэгэл табсангаар урдань оронхой гэхэ гү, али мүрысөөнэй таблицада табадахи һуури эзэлжэ ябана. Сэхынь хэлэхэдэ, хоёр командын футболистнууд хэниинь хэн гэшэгүй адлирхуу байдалтай. Зүгөөр «Спартагай» футболистнууд айлшалжашье ябахадаа тиимэ бэлээр мүхөөгөө абтахагүй команда байшоо.

Наадаанай эхилһээр 22-дохи минутын ябажа байхада «Сэлэнгэ» командын футболистнууд тоо нээжэ, стадиондо суглараршадаа баясуулба. Владимир Плюснинэй дамжуулһан энэ бүмбэгые добтологшо Юрий Изюмцев сохижо оруулһан байгаа. Шүүжэ эхилһэн Улаан-Үдын футболистнууд ээлжээ ээлжээгээр талмайн хоёр захаар добтолжо мэдэбэ. Зүгөөр айлшадай добтологшод абаһан бүмбэгэеэ алдангүйгөөр, шадамар бэрхээр бэе бэедээ дамжуулан «Сэлэнгын» тала руу хэдэн удаа добтолхо юм. Наадаанай эхилһээр 37-дохи минутын ябажа байхада Георгий Бушуевай ворота руу харюугай бүмбэгэ оруулагдаа. Эндэ «Сэлэнгэ» командын вратарь Бушуев зэмэтэй. Тэрэ бүмбэгын урдаһаа харайжа гараад, барижа шадангүй алдажархёо ха юм. Тиин воротагай хажууда бии болоһон айлшадай добтологшо Валерий Стрижов амарханаар сохижо, тоо нээһэн байна. 1:1 тоотойгоор хоёр командын футболистнууд амаралтада гарана.

Наадаанай хоёрдохи хахадай эхилхэдэ айлшадай футболистнууд «Сэлэнгэ» командын добтологшодто тоо нээлгэхэгүйе оролдон, яһала һайнаар наадаяа эмхидхэһэн, һайншье добтолго хэһэн байха юм.

Ээлжээтэ наадаяа өөрынгөө стадион дээрэ үнгэргэһэн «Сэлэнгэ» командын футболистнууд яажашье һаань шүүжэ гарахаар добтолго, хамгаалгаяа эмхидхээ. Зүгөөр эндэ командын вратарь Георгий Бушуев түлюур, муугаар наадаа гэжэ сэхэ тэмдэглэлтэй. Юуб гэхэдэ, тэрэ хэрэгтэ хэрэггүй сагта воротагаа эзэгүйгөөр хаяжархёод, бүмбэгын урдаһаа хэдэн удаа харайжа гарахадаа, стадиондо сугларагшадай дурыень яһала гутааба. Тиигэжэ ябаһаар үшөө нэгэ бүмбэгэ ворота руугаа алдахынь лэ тэндэ манай хамгаалагшад абаржа шадаа. Үшөө хэдэн удаа шанга добтолго эмхидхэһэн айлшадай футболистнууд манай командын хамгаалагшадые яһала тухашаруулаа, мэгдэхээгээ. Наадаха сагай дүүрэхэ тээшээ боложо байхада айлшадай футболистнууд ялада унаба. Эндэһээ уламжалан наадаанай дүүрэхынь лэ тэндэ хоёрдохи бүмбэгэ айлшадай ворота руу оруулагдажа, манай команда шухала хоёр очко өөртөө бэшүүлбэ.

«Сэлэнгэ» командын футболистнууд ээлжээтэ наадануудаа Казахай ССР-эй, Сибириин городуудай командануудтай үнгэргэхөөр аян замдаа мордобо. Түрүүшынь наадан июниин 5-да Никольскын «Горняк» командын стадион дээрэ үнгэргэгдэхэнь.

Манай корр.

Хилын саанаһаа · телефон · телеграф · радио

ПРАГА

Л. Свобододо шагнал барюулагдаба

ТАСС

КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ЧССР-эй президент Г. Гусак КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, ЧССР-эй правительствын Түрүүлэгшэ Л. Штроугалтай хамта КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн армиин генерал Л. Свобододо хүрэжэ, Чехословакиин Социалис Республикын Геройн Алтан одо тэрээндэ барюулаа.

Республикынгаа үмэнэ элитэ ехэ габьяатай байһанайнь түлөө, Чехословакиин социалис хүгжэлтэдэ, чехословак-совет хани барисаае бэхижүүлгэдэ, социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай хоорондо харилсаа холбоо тогтоолгодо ехэ габьяатай байһанайнь түлөө КПЧ-гэй ЦК-гай ба ЧССР-эй правительствын дурадхалаар энэ хүндэтэ нэрэ зэргэ Л. Свобододо гурбадахяа олгогдоһон байна.

Эхэ оронойнгоо аша туһада ехэ юумэ хэһэнэйнь түлөө Г. Гусак Л. Свобододо баяр баясхалан хүргөөд, КПЧ-гэй ЦК-һаа, правительствын зургаануудһаа, ниитын эмхинүүдһээ, Чехословакиин бүхы арад зоной үмэнэһөө үнэн зүрхэнэй амаршалга тэрээндэ дамжуулаа гээд ЧТК агентство мэдээсэнэ.

США. «Дженерал электрик» гэдэг компани аккумуляторнуудай хүсэ нэмээхэ шэнэ түхэлэй бишыхан агрегат зохёон бүтээгээ.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Шэнэ түхэлэй бишыхан агрегат харуулагдана.

СТОКГОЛЬМ

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ТАЛА БАРИГШАДАЙ УРЯА

ТАСС

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Президиумэй сесси эндэ нээгдэбэ. 60 оронһоо ерэһэн делегацинууд, уласхоорондын олон эмхиин түлөөлэгшэд атомна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хорихо тухай Стокгольмдохи уряагай 25 жэлэй ойе, гитлеровскэ фашизмые илаһаар 30 жэлэй ойе тэмдэглэхэ юм.

Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалга хорихын түлөө буу зэбсэгүүдые хуряахын түлөө тэмсэл сессиин гол темэнь болоно.

Мүнөө үедэ эб найрамдалай тала баригшадай хүдэлөөнэй зорилгонуудые сессидэ хабаадагшад гурбан үдэр зүбшэн хэлсэхэ байна. «Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые хорилго, уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулга», «Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгын ба буу зэбсэгүүдые хуряалгын социальна, экономическа хойшолонгууд», «Шэнэ түхэлэй зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээлгэһээ үндэһэлһэн аюул; дай хэхэ империалис арга онолнууд», «Амгалан тайбан ба ядерна зэбсэг хэрэгсэлгүй зононууд — зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалга хорихо хэрэгтэ ехэ туһа нэмэри» гэһэн асуудалнууд зүблэхэ зүйлдэ оруулагдана.

ПАРИЖ

Элшэ хүсэнэй асуудалаар зүблөөн болоно

ТАСС

Элшэ хүсэнэй уласхоорондын агентствын (МЭА) зүблөөн эндэ боложо байна. Баруунай хүгжэнги индустритай 18 ороной, эдэнэй дунда США-гай, «юрэнхы дэлгүүртэ» хабаатай оронуудай (Франци оронотүй), Японой ба бусад гүрэнүүдэй министрнүүд тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадана. Нефть худалдадаг оронуудта эсэргүү ябуулгануудые хэхын тула баруунай хүгжэнги индустритай оронуудай нэгэдэмэл фронт эмхидхэхэ зорилготойгоор Холбоото Штадуудай үүсхэлээр энэ эмхи нёдондо жэл бии болгогдоо һэн.

Хүгжэнги индустритай оронуудые элшэ хүсөөр хангаха асуудалнуудые, тодорхойлон хэлэхэдэ, нефть абадаг оронуудтай хөөрэлдөөнүүдээ һэргээхэ тухай асуудалые зүблөөндэ хабаадагшад зүбшэн хэлсэнэ.

Нефть абадаг оронуудтай хөөрэлдөөнүүдээ һэргээхээр бэлэн байһан тухайдаа МЭА-гай гэшүүд мэдүүлээ гээд зүблөөнэй коммюнике соо хэлэгдэнэ. Элшэ хүсэнэй асуудалнууд тухай американ шэнэ түсэб зүблөөн дээрэ табихадаа, США-гай гүрэнэй секретарь Г. Киссинджер энээн тухай хэлэһэн байна.

Араб оронуудһаа Парижда байһан түлөөлэгшэд американ энэ шэнэ түсэбтэ хүйтөөр хандаһан байна гээд хэблэл тэмдэглэнэ.

БРЮССЕЛЬ

НАТО-гай СОВЕДЭЙ СЕССИ

ТАСС

США-гай президент Дж. Форд НАТО-гай соведэй эндэ боложо байһан сесси дээрэ үгэ хэлэхэдээ, энэ бүлэглэлэй сэрэгэй хүсые бэхижүүлхэ уряатайгаар хандаһан байна.

Хойто Атлантиин сэрэгэй бүлэглэлдэ хабаатай оронуудай хоорондо ехэ хёмороо зүришэлдөөнүүд бии гэжэ президент сэхэ руунь мэдүүлбэ. Нёдондо жэл НАТО-да ехэ түбэг бэрхэшээлнүүд тохёолдоһон байна гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Энээнһээ уламжалан, шахардуу байдал тогтоһон байгаа. Хойто Атлантиин холбооной нэгэдэл һэжэгтэ ороо һэн.

НАТО-гай ябуулгануудай программа тухай хэлэхэдээ, тэрэнэй сэрэгэй хүсые саашадань хүгжөөхэ, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые стандартизацилха, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые зохёон бүтээхэ программануудаар харюусалгаяа хубаарилха шухала гэжэ Форд мэдүүлээ. Энэ бүлэглэлэй оронуудай хоорондохи политическэ зүбшэлэлгын хөөрэлдөөнүүдые һайжаруулха хэрэгтэй.

Хойто Атлантиин холбооной до хабаатай бүхы гүрэнүүд энээндэ заабол хабаадаха ёһотой гэжэ Дж. Форд саашадаа тэмдэглээ. Зарим хубяараа гэшүүн байха гэхэ гү, али хэдэ хэдэн оронуудай зүгһөө үгэеэ ойлголсолго гэхэ мэтэ ябадал гаргагдаха ёһогүй. Президентын энэ хэлээшэнь Франциин ба Грециин правительствануудай зүгһөө Хойто Атлантиин бүлэглэлэй сэрэгэй эмхидэ ямараар хандадаг байһан ушарта сэхэ хабаатай байна.

Испаниие НАТО-да үргэнөөр хабаадуулха тухай асуудал зүбшэн хэлсэхэ ёһотойбди гэжэ Дж. Форд хэлэһэн байна. Ушарынь юуб гэхэдэ, Мадрид баруун оронуудай сэрэгэй хүсэлэл оролдолгонуудта шухала туһа хүргэнэ. Франкогой Испаниие Хойто Атлантиин холбоондо хабаадуулха гэһэн түсэбые НАТО-да хабаатай хэдэ хэдэн гүрэнүүд буруушааһан байна. Тодорхойлон хэлэхэдэ, Англиин премьер министр Г. Вильсон сесси дээрэ үгэ хэлэхэдээ, энэ ушарые буруушаагаа.

США-гай президент үгэ хэлэхэдээ, уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулха, элшэ хүсэнэй дутагдал, Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал гэхэ мэтэ асуудалнууд тухай дэлгэрэнгыгээр тогтоо.

НАТО-гай урда табигдаһан зорилгонуудые бэелүүлхын тула сэрэгэй бюджет ехэдхэхэ гэһэн хараа түсэбүүдые үргэн олониитэ, политическэ тушаалтад буруушаадаг боложо байна гэжэ президент сэхэ руунь мэдүүлбэ. Олон оронуудта парламентска ба ниитын һанал бодол тад илгаатай болоо гээд тэрэ тэмдэглээ. Энэ ушар НАТО-гай холбоондо хабаатай ябуулгануудые правительствануд үргэнөөр дэмжэжэ шадахагүй байна гэһэн баримтые тайлбарилна гээд Форд хэлэбэ.

БРЮССЕЛЬ. (ТАСС). НАТО-гай Соведэй сесси эндэ боложо дүүрээ. Сэрэгэй энэ бүлэглэлдэ хабаатай оронуудай гүрэнүүдэй ба правительствануудай толгойлогшонор тэрээндэ хабаадаһан байна.

«СПОРТЛОТОГОЙ», «СПОРТЛОТО-2-ой» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотогой», «Спортлото-2-ой» майн 28-да Москвада үнгэргэгдэһэн 19-дэхи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«Спортлото»: Нэгэшье хүн зургаан номер таажа шадаагүй. Табан номер таагшад — 3.365 түхэриг, дүрбэн номер тааһан хүнүүд — 54 түхэриг, гурбан номер таагшад 3 түхэриг абаха.

«Спортлото-2»: Хэншье зургаан номер таажа шадабагүй. Табан номер таагшад — 4.289 түхэриг, дүрбэн номер тааһан хүнүүд — 69 түхэриг, гурбан номер таагшад 3 түхэриг абаха. Энэ шүүбэринүүд 1975 оной июниин 8-һаа июлиин 8 болотор түлэгдэхэ.

Ээлжээтэ тираж июниин 4-дэ үнгэргэгдэхэ.

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Байгаалиие сахин хамгаалха» — түрүү бэшэг. «Табан жэлые уридшалан!» — З. Хамархановай, С. Цыдыповэй репортаж. «Депутадта кандидадууд һунгагшадтай уулзана» — суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Завод урган үндынэ» — В. Пуховскойн статья. «Тоонууд хөөрэнэ» — суглуулбари. «Ажаллахада урматай байхаар» — А. Тютринэй статья.

Гурбадахи хуудаһанда. «Манай кандидадууд» — фото-мэдээсэлнүүд. «Ажал хэрэгтээ дуратайгаар, хүн бүхэндэ үнэн зүрхэнһөө» — Б. Новицкиин корреспонденци.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Гвардиин старшина» — П. Боркиной статья. «Зунай түрүүшын һара» — Н. Афонинагай статья. Уласхоорондын шэнжэлэл. Хилын саанаһаа.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 11.05 — «Пушкинай зурагууд». 12.05 — Спортын һонин (үнгэтэ). 12.20 — «Залуу наһанай замуудаар». 12.50 — Һүүлэй һонин. 13.00 — «Кит и кот» — мультфильм (үнгэтэ). 13.10 — Үхибүүдтэ «Ральф, здравствуй!» телевизионно уран һайханай фильм (түрүүшынхеэ харуулагдаха). 14.20 — «Манай саад» (үнгэтэ). 14.50 — «Ажалай гвардейцүүд» — телеочерк. 15.20 — 15.30 — Забһарлалга. 15.30 — И. Ольшанский. «Такая короткая долгая жизнь» 5-дахи бүлэг. «Үүлэд» телевизионно очерк. 16.40 — Киргизэй ССР-эй искусствын мастернуудай концерт. 17.45 — «Радуга» — уласхоорондын телевизионно фестиваль. Югославиин Федеративна Социалис Республика (үнгэтэ). 18.20 — СССР-эй арадай зургаадахи зунай спартакиада. «Мүнөө сагай табан янзын һорьһон». Ереванһаа дамжуулга. 18.30 — «Время».

Улаан-Үдэ. 19.00 — «Поэтическэ бодолнууд». 19.15 — Һүүлэй һонин. 19.25 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 19.45 — «Багша тандаа дохинобди!» — киноочерк.

«Орбита». 20.05 — И. Ольшанский «Такая короткая долгая жизнь», 5-дахи бүлэг. «Үүлэд» — телеповесть. 21.15 — «А ну-ка девушки» (үнгэтэ). 22.50 — 23.00 — Забһарлалга. 23.00 — СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент В. Г. Афанасьев телевизор харагшадай асуудалда харюусаха. 23.30 — Латвиин ССР-эй габьяата артистка Лайма Андерсон — Силаре дуулаха (үнгэтэ). 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 19.00 — Киргизэй ССР-эй искусствын мастернуудай концерт.

Улаан-Үдэ. 20.05 — Телевизионно һонин.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 2-54-54, приёмная — 2-54-93, зам редактора — 2-68-03, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретаря — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-60-91, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, пропаганды и агитации — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, писем и селькоров — 2-67-81, информации — 2-34-05, общественная приёмная — 2-56-62, машинное бюро — 2-57-63, корректорская — 2-35-95, фотолаборатория — 2-33-61.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-04488. Заказ № [illegible]